

РІК LXXVII, Ч. 5

ТРАВЕНЬ – 2020 – MAY

№ 5, VOL. LXXVII

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ – PUBLISHED BY UNWLA, INC.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Неприбуткова організація

“НАШЕ ЖИТТЯ”

Рік заснування 1944

РІК LXXVII ТРАВЕНЬ Ч. 5

Україномовний редактор – **Лариса Тополя**
Англомовний редактор – **Тамара Стадниченко**

Редакційна колегія:

Маріяна Заяць (з уряду) – голова СУА
Уляна Зінич, Святослава Гой-Стром,
Софія Геврик, Петруся Савчак,
Ірена Грамяк, Лідія Слїж

ISSN 0740-0225

UKRAINIAN NATIONAL
WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.
A Non-profit Organization

“OUR LIFE”

Published since 1944

VOL. LXXVII MAY № 5

Ukrainian-language-editor – **Larysa Topolya**
English-language editor – **Tamara S. Cornelison**

Contributing Editors:

Marianna Zajac – UNWLA President
Ulana Zynych, Sviatoslava Goy-Strom,
Sophia Hewryk, Petrusia Sawchak,
Irena Gramiak, Lida Slysh

“НАШЕ ЖИТТЯ” ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ (ОКРІМ СЕРПНЯ)

“OUR LIFE” IS PUBLISHED MONTHLY (EXCEPT AUGUST)

ЗМІСТ – CONTENTS

Лариса Тополя. Притишена Планета	1
Маріяна Заяць. Ділимося вістками і думками.	2
<i>Change of Date.</i> UNWLA XXXII National Convention.	3
Наталія Тихолоз. Франко і вишиванка.	4
Natalie Pawlenko. Jurij Dobczansky and the Library of Congress.	6
Marianna Zajac. Sharing News And Views.	8
Олег Романчук. 10 стратегій, які допоможуть нам впоратись із викликами пандемії та карантину.	9
Walter (Vlodko) Kasian. Ukrainian Touring Troupe “Rizba” Held Captive, Performances of Forest Treasures Cancelled.	12
Лідія Слїж. «Мамина світлиця». Спогади раннього дитинства.	13
Софія Степанишена, Руслан Степанишен. Що може бути краще за сім'ю.	14
Аліна Акуленко. Дві жінки, що почали історію українського фемінізму.	15
Тетяна Беценко. «Моя земля для мене — рай»	19
Ірина Сенік. Сувій полотна.	21
Любов Дмитришин — Часто. Вона гідна нашої пам'яті.	22
<i>Відійшли у вічність</i>	
Марта Кебало. Надя Шмігель (1932 — 2020)	23
Ірена Пискір — Біляк. Прощаємо на вічний спочинок	25
<i>Our Cover Artist / Наша обкладинка</i>	24,25
<i>Діяльність округ і відділів СУА.</i>	26-27, 29
Борис Олійник. Посіяла людям.	28
Благодійність. Стипендійна акція.	32
Ihor Magun. The Psychological Effects Of Color.	33
Нашим дітям.	34
Наше харчування.	36

Наша обкладинка: Мотря Яцкевич Головінська. *Мати й дитина.* 1990.
Полотно, мішана техніка. 48 x 36 (122 x 91) Зі збірки мисткині.
Our Cover. Motria Jackewych Holowinsky. *Mother and Child.* 1990.
Mixed media on canvas. From the collection of the artist.

- The Editorial Board does not always share the point of view of the author.
- In Ukrainian, the editors follow the orthography of the Holoskevych dictionary.
- No reprints or translations of *Our Life* materials are allowed without the editor's written permission.
- The author is responsible for the accuracy of the facts in the article.
- Unsolicited manuscripts will not be returned.
- The editor reserves the right to shorten submissions and make grammatical corrections.
- **PLEASE NOTIFY US OF ADDRESS CHANGES PROMPTLY** – there is no charge.
- There is no charge for **MEMORIAL NOTICES** and the photographs with them.
- Please note that the deadline for all **ARTICLE** submission is the **5th of each month**.
- Authors are requested to include a telephone number with manuscripts to allow us to acknowledge submissions and verify information

Periodicals Postage Paid at New York, NY
and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

POSTMASTER – send address changes to:
“OUR LIFE”

203 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 2020 Ukrainian National Women's
League of America, Inc.

Канцелярія СУА та адміністрація журналу “Наше життя”:

Tel.: (212) 533-4646 E-mail: office@unwla.org

Адміністратор: **Оля Стасюк** • Administrator: **Olha Stasiuk**

Канцелярійні години: **вівторок, середа, четвер – 12 – 8**

Office hours: **T. W. Th. – 12 p.m. to 8 p.m.**

UNWLA / *Our Life*

203 Second Avenue, 5th Floor
New York, NY 10003-5706

Редакція • Editors:

E-mail: unwlaourlife@gmail.com

\$3 Один примірник / Single copy

\$45 Річна передплата в США (не член СУА) / Annual subscription in the USA for non-members

\$50 В країнах поза межами США / Annual subscription in countries other than USA

Членки СУА одержують “Наше життя” з оплатою **членської вкладки** через відділ. **Передплатникам** письмово нагадується про відновлення передплати.
Річна вкладка вільної членки СУА – \$50.

Our Life magazine is included in UNWLA member annual dues, payable through the member's branch.

Subscribers are sent renewal letters.

Annual dues for UNWLA member-at-large – \$50.

ПРИТИШЕНА ПЛАНЕТА

Останні події у світі, що пов'язані з поширенням COVID-19, навіяли у мене спогади про науково-фантастичну повість Артура Конан Дойла «Коли земля скрикнула» (*When the World Screamed*) з циклу творів про професора Челленджера, яка побачила світ майже 100 років тому — у березні 1928-го р. Герой повісті вважає, що Земля не має ні найменшої уяви про те, як людство експлуатує її. Навіть більше: вона не підозрює про існування людини взагалі. Тому Челленджер забажав зробити щось таке, аби Земля довідалася, що є щонайменше одна людина — Джордж Едуард Челленджер, яка вимагає до себе уваги. Відтак упродовж кількох років за допомогою всіляких бурів, свердел, землечерпалок і вибухівок, не зупиняючись ні вдень, ні вночі, він невтомно працював і, зрештою... пробив земну кору, товщина якої становила 14 442 ярди, та добрався до її «живої плоти». Але в той самий момент Планета несамовито заревла. І в тому реві були і біль, і гнів, і погроза, і ображена велич Природи, що злилися в жахливий пронизливий крик, який хоча й тривав лише кілька хвилин, але уподібнився тисячі найгучніших сирен...

Напевне, нині Земля «знає» про існування людей. Тому що цивілізація нівечить і її, і Всесвіт, що навколо неї. Можливо, настав критичний момент, коли нищівну діяльність людини треба було у якийсь спосіб зупинити. І, ймовірно, саме для цього допустив Творець поширення вірусу серед людей — вірусу фізичного, від якого болить тіло, але який лікує внутрішню сутність.

Бо десятки років наші будинки все більшали, а сім'ї меншали. У нас з'являлося більше зручностей, але меншало часу, аби ними користуватися. Кількість учених ступенів зростала, натомість катастрофічно розчинявся здоровий глузд. Аптеки завалювалися ліками, а здоров'я меншало. Люди докладали багато зусиль, дбаючи про великі статки, проте їхні стосунки з рідними та близькими ставали все дріб'язковішими... Цей процес неодмінно треба було зупинити. І якогось дня ми заснули в одному світі, а прокинулися в зовсім іншому: Дісней перестав бути чарівним, Париж не виглядав романтично, Нью Йорк не почувався головним містом світу, Китайська стіна не була захисним муром, багатолюдна Мекка спорожніла, обійми й поцілунки стали проявом зла, а відсутність гостин до батьків і друзів сприймається як акт справжньої любові. А ще всі відразу

усвідомили, що влада, гроші та краса нічого не вартують — перед хворобою та смертю всі рівні... Нас наче заперли в клітки, аби дати Землі пожити у правильний, природний спосіб і з кожним днем відновлювати свою чарівність. Ми стали для неї зайвими — Земля чудово обходиться без нас, наче наголошуючи, що ми її гості, а не господарі.

Можливо, цей час дається нам для того, аби ми усвідомили цінність найпростіших і звичних речей. У нас з'явилася можливість зроби ти те, на що, зазвичай, бракувало часу — віддати свою увагу, тепло і любов найближчим людям. Я з тих, кому подобається нинішнє сповільнення темпу життя, де є місце для роздумів і можливість бути уважнішою до себе та інших. Десь, як тло, відчуваю і тотальну невизначеність, і страх перед майбутнім. Але переповнена вдячністю Творцю за мить, в якій живу.

Для більшості мудрих і добрих людей світова криза стає платформою для добрих вчинків. Людей, що мають потреби, особливо більшає під час посиленого карантину — чимало населення залишилося без роботи, а відтак без матеріального доходу. Пенсіонерам (особливо в Україні) немає за що придбати навіть найнеобхідніші продукти харчування, а тим більше ліки. Тому щира вдячність таким, як 139-й Відділ зі Стемфорду, який зібрав 7 000 дол. від різних донорів, щоб купити вентилятор для коронавірусних пацієнтів на Тернопільщині. Або ще один приклад прояву людяності. Чоловік з Детройту Allen Marshall відкладав гроші для покупки інструментів в домашню майстерню. Але коли почалася коронавірусна криза, вирішив потратити гроші в більшою користю: прийшов на заправку біля госпітала з гаслом «Безплатний бензин для медпрацівників» і заправив за день близько 80 автівок. Як гроші скінчилися, то продовжив стояти вже перед госпіталем, але з іншим гаслом: «Дякую за те, що ви робите!»...

Кава з крапельної кавоварки у глиняному, купленому в Україні горнятку. Запах свіжоспеченого власноруч хліба, що змішується зі смаком олії, авокадо та зернят льону... Задоволення від упорядкованих рухів і думок... Бережіть одне одного. Будьте людьми доброзичливими. Бо ж пандемія мине, а ми залишимося.

Лариса Тополя, редактор.

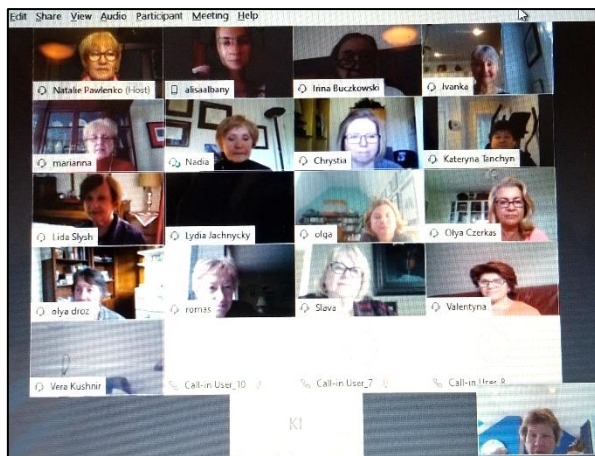

12-го квітня, у Великодній недільний вечір я готуюся писати свою щомісячну колонку. Останні два місяці, як і цьогорічне святкування Воскресіння Христового, стали для всіх нас чимось нереальним. Пандемія коронавірусної інфекції COVID-19 змінила не лише світовий порядок, але й наші стосунки з тими, хто є поруч, враховуючи і наші власні сім'ї та друзів. На нас скидають гори інформації та статистики: як убезпечити себе від цієї надзвичайно інфекційної та непередбачуваної хвороби та часто густо жажливих результатів її дії, якщо ми навіть не можемо як слід дистанціюватися один від одного.

Такі обставини стали причиною зародження й подальшої ескалації психологічного стресу та тривоги. Соцмережа *фейсбук* та інші публікації у пресі рясніють порадами, як приборкати цей стрес. Чи набудуть наші стосунки більшої цінності, а цінність речей буде втрачена під час фізичного дистанціювання? Чи гірка доля багатьох людей примусить нас замислитися й почати цінувати наше заможне та повноцінне життя? Чи скористаємося ми цим часом «на одинці» для переоцінки наших цінностей і, відповідно, обраних нами шляхів життя? Це лише кілька з таких абстрактних питань, яких торкається стаття д-ра Олега Романчука, директора Інституту психічного здоров'я при Українському католицькому університеті (с. 9) під назвою «10 стратегій, які допоможуть нам впоратися з викликами пандемії та карантину». Одним з висновків цієї статті та інших джерел є те, що набагато корисніше буде зосередитись на майбутньому, а не нервуватися про поточну ситуацію, вплинути на яку ми суттєво не зможемо.

Технології сьогодення забезпечили багатьом з нас можливість працювати вдома, залишаючись на зв'язку з рідними та близькими людьми, проводити віртуальні Великодні сніданки, святкувати дні народження. Так, у суботу, 4-го квітня 2020-го р, сучасні технології дозволили провести Річне засідання Головної Управи Союзу Українок Америки (СУА) за допомогою он-лайн зв'язку WebEx. Це засідання, до якого приєдналися 23 членкині, було не

легко організувати, але, завдяки зусиллям Надії Нинки (3-й заступниці голови СУА) та Наталії Павленко (членкині Екзекутиви СУА із загальних питань) нам усім вдалося в он-лайн режимі у повному обсязі обговорити питання порядку денного, а також обговорити нагальні проблеми, на кшталт постійної нестачі фінансування журналу «Наше Життя» (*Our Life*), деталі загальних засад нового правильника проєктів суспільної опіки та інші важливі питання, серед яких було також і визначення дати скликання XXXII Конвенції СУА. Після проведеної зустрічі Віри Кушнір (фінансової секретарки та відповідальної за організацію проведення конвенції СУА) з Конвенційним комітетом Округи СУА у Філадельфії, а також перемовин з готелем, що його було спочатку обрано для проведення цієї конвенції, вирішили, що конвенція переноситься на перші вихідні червня 2021-го р. (повне оголошення читайте на с. 3).

Он-лайн Річне Засідання Головної Управи СУА (UNWLA) WebEx 4-го квітня, 2020.
UNWLA Board meeting WebEx April 4, 2020.

Конвенція СУА – це подія у житті організації. Кожна така конвенція – це ще одна можливість для членкинь згуртуватися на засадах дружби та надії на майбутнє. Рішення перенести конвенцію є спільним рішенням, обумовленим розумінням того, що для її проведення всім без винятку треба мати час для відновлення після пандемії. З таким рішенням було важко змиритися, але, як і більшість рішень, спричинених складними обставинами, воно також надало можливість отримати неочікувані переваги. З одного боку, час, який «звільнився» завдяки соціальному дистанціюванню, дозволив доктору Марті Кічоровській Кебало завершити довгоочікувану книжку історії СУА англійською мовою. Також колектив,

який складається з читачів і радників цього видання, а саме: почесні голови СУА Анна Кравчук та Ірина Куровицька, почесні членкині СУА Марія Томоруг та Софія Геврик, а також нинішня голова СУА Марія Зяць отримали нагоду детально переглянути цю книжку сторінка за сторінкою разом з авторкою. У ній увічнюється у деталях увесь шлях, пройдений СУА з 1925-го р. – це подорож, багата на визначні та різноманітні події як в Україні, так і в США. Доктор Кебало презентує факти, які було ретельно перевірено,

а також цікаві події, які і стануть авторитетним літописом СУА. Ті, хто був залучений до цього проекту, надихнулися від однієї можливості особисто познайомитися з усіма головами СУА, їхніми унікальними талантами й інтересами, а також з проектами, на яких зосереджувалася кожна окрема голова залежно від своїх виняткових зацікавленостей. Ця книжка стане настільною книжкою для кожного, хто цікавиться організацією, що посіла чільне місце та має неабиякий вплив і повагу серед діаспори. Тримаймо зв'язок!

CHANGE OF DATE

Ukrainian National Women's League of America

XXXII National Convention

will be held on

June 4-6, 2021

at the Sheraton Valley Forge Hotel
King of Prussia, Pennsylvania

Celebrating 95 years of Leadership

UNWLA Conventions are events in the organization's life where our members bond in camaraderie and hope for its future. As a proactive measure, in response to the Corona Virus Pandemic that has plagued not only our country but the entire world, changing the convention date was a joint decision of the National Board and the Convention Committee. We believe that postponing the XXXII UNWLA Convention to June 2021 will give everyone the needed time to recover. The Convention Committee will issue communications via email and *Our Life* with updated details in the next few months.

The Convention Book Committee will reissue Circular No. 1 to Regional Council and Branch Presidents with updated guidelines and information. **PLEASE NOTE:** The deadline for submission of Convention Book material including reports, greetings, contracts, photographs and checks is January 15, 2021. The **Reporting Period** will now be based on activity from January 1, 2017 thru December 31, 2020.

Please stay strong during this uncertain time. Continue to take precautions as suggested by health agencies.

We will get through this and together we will celebrate life and UNWLA in June 2021!

ФРАНКО І ВИШИВАНКА

Щороку в третій четвер травня українці святкують **День вишиванки**. Свято це молоде, йому трохи більше, ніж 10 літ: ідею святкувати Всесвітній день вишиванки запропонувала у 2006-му р. студентка Чернівецького університету. Та мало хто знає, що «моду» на вишиванку у поєднанні з європейським костюмом значно раніше започаткував інший студент і випускник цього університету – Іван Франко! (Так-так, хоча впродовж 7 семестрів він навчався у Львівському університеті, проте останній, 8-й семестр, необхідний для докторату, закінчив у Чернівцях). Саме завдяки йому вишиванка у свідомості українців стала не лише традиційним елементом народного одягу, але й маркером модерної національної ідентичності.

І. Франко.

Сучасники свідчать, що Іван Франко «відрізнявся од загалу своїм костюмом – вишиваною сорочкою серед пишних комірців і краваток». Вишиваних сорочок у письменника «було завжди під достатком, – розповідала донь-

ка Анна. – Це були майже все дарунки його приятелів, приятельок, співпрацівників не тільки із Західної, але й з Великої України. Між цими сорочками була сорочка від Олени Пчілки, від Трегубової, Альбрант, Алчевської, Кобринської, Уляни Кравченко, Бохенської та багато ін.» Причому любив одягати вишиванку і в будні, і у свята. «Майже завжди носив вишивану сорочку», – писав Петро Франко. «Святковий одяг Франка завжди був темно-синій і до нього вишивана сорочка», – свідчив Михайло Яцків.

Водночас чоловічу вишивану сорочку, оцей обов'язковий елемент українського національного строю, Іван Франко носив з європейським костюмом-трійкою. І це був новаторський підхід до трансформації образу українського інтелігента, у якому поєднувалися прадавня українська традиція та модерні запити нової епохи.

Дружина письменника, Ольга Франко, також не цуралась українського національного строю. Підтвердженням цього є фотографія майбутньої матері Франчат зі своєю старшою сестрою Антоніною у розкішних українських костюмах (зроблена у Києві у 1885-му р.).

Сестри Ольга й Антоніна.

О. Франко «цікавилася вишивками та народними виробами». Вишивала також і сама. Зокрема, у будинку Франків на комоді, як свідчила Анна, красувалась «вишивана серветка маминої роботи». До нині у Літературно-меморіальному музеї Івана Франка у Львові збереглися також два рушники зі східноукраїнським узором, які вишила О. Франко червоними та чорними нитками. Обрамовані вишиваними рушниками портрети Т. Шевченка та І. Франка (роботи Юліана Панькевича) висіли також у родинному будинку письменника на вул. Понінського, 4 (нині там розташований Львівський літературно-меморіальний музей Івана Франка).

Не відставали від батьків і діти. Усі Франчата змалечку носили вишивані сорочечки. Про це свідчить хоча б світлина маленьких Андрія і Тараса Франків (4-х і 2-х років) у вишиваночках і сердечках, яку подарувала 12-го грудня 1891-го р. О. Франко сім'ї Ігнатовичів.

Андрій і Тарас Франко.

Батьківська любов до вишивки передалась і дітям. Ще до нині співробітники київського Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка, де працював Тарас Франко після вимушеного переїзду зі Львова до Києва, згадують, які красиві вишиванки носив син письменника. І це було у під'яремні радянські роки, коли за носіння вишиванки можна було легко «загриміти» до буцегарні...

У вишиваній сорочці запам'ятався син письменника і Павлові Загребельному: «Тарас Іванович був точною копією свого великого батька: соколино-сірі очі, нервовий ніс, чітка окресленість обличчя, навіть отой «їжачок» на голові, та ще вишивана сорочка, здається чи не така самісінька, як на відомому портреті класика».

Анна Франко-Ключко колекціонувала українські взори та сама майстерно вишивала. Вона «збирала вишивки, гуцульські вироби, картини народних митців. Її шість кімнат віденської квартири мали вигляд писанки. Вишивки та квіти». Обов'язковим елементом гардеробу доньки письменника була вишиванка. У 1956-му р. в Канаді А. Франко-Ключко виступила перед жінками Монреалю з нарисом «Таємниця вишивки». Як найцінніший скарб зберігала вона білу полтавську мережану сорочку батька (подарунок Христі Алчевської), яку передала Музеєві І. Франка у Львові під час свого приїзду в Україну у 1967-му р.

Не цуралися вишиваних взорів і онуки та правнуки письменника. Зеновія та Люба-Дарина (онучки по синові Тарасу), Віра та Іванна (онучки по синові Петрові) також носили вишиванки. Майстринею вишивки та писанкарства стала у далекій Канаді й онука А. Франко-Ключко – Галина Миронівна Ключко. Галина Ключко причетна також до виходу у

світ двомовного (українською та англійською мовами) альбому «Українська вишивка» (Торонто, 1982), у якому репрезентується багатий колорит вишивальних узорів залежно від місця походження.

Для всіх Франчат вишиванка, як і українська мова, упродовж усього їхнього життя були не просто красивим аксесуаром. Для них, розкиданих по світу, це був глибинний символ їхньої великої та малої Батьківщини. Милий спомин про отчий дім, щасливе дитинство, про Батька та Матір асоціювався з мовою і тонким узором вишиваної чи мережаної сорочки. Причому одягнути вишиванку для вже дорослих Франчат означало не лише зберігати «вірність традиціям свого народу», але зберігати вірність Батькові. Вона для них стала обов'язковим атрибутом, що визначав їхню приналежність до великого роду – роду Франка.

Можливо, саме тому й Анна, і Тарас (Андрія та Петра вже не було серед живих) у під'яремні радянські роки так міцно тримались за своє українство. Так, Тарас Франко, не без гордості згадувала про нього сестра Анна, у своєму органічному українстві «був прямо-лінійним і до дрібничковості послідовним. Купував виключно в українських крамницях, говорив всюди по-українському, приятелював виключно з українцями, належав до українських організацій». Такою ж українською патріоткою залишалась усе життя і Ганна.

...За іронією долі, Іван Франко, який так любив носити вишиванки впродовж усього життя і виховав у цій традиції своїх дітей, похований був у чужій сорочці. Ольга Роздольська (дружина українського фольклориста й етнографа Осипа Роздольського) згадувала, що, коли заходились готувати покійного в останню путь, то «показалося, що нема ні однієї порядної сорочки. Тоді Бандрівський (шкільний приятель І. Франка та адвокат, що був опікуном поета з часу його хвороби. — Н. Т.) послав когось до (покійної вже) Герміни Шухевичевої, що зараз-таки прислала гарну вишивану сорочку свого померлого мужа. У ту сорочку та стареньке вбрання вдягнули студенти покійника». Це було 28-го травня 1916-го р. Тоді, як і тепер, у повітрі пахло весною, війною і порохом...

Наталія Тихолоз,
українська літературознавиця,
франкознавиця, співавторка
науково-просвітницького інтернет-
проєкту ФРАНКО: НАЖИВО / FRANKO: LIVE.

Jurij Dobczansky

Jurij Dobczansky and the Library of Congress

by Natalie Pawlenko

The Library of Congress (LOC) in Washington, D.C., is the largest library in the world, with millions of books, recordings, photographs, newspapers, maps and manuscripts in its collection. Naturally, materials pertaining to Ukraine make up a portion of this vast collection, and tending to the classification of resources on Ukraine and Ukrainians (Ukrainica) is a vital task.

And here is where Jurij Dobczansky comes in. We had last seen each other in New York City many decades ago (after he had already begun to work at the LOC in 1975) and reunited at a gathering of the Ukrainian Heritage Consortium of North America, and I was amazed to learn that he had continued to dedicate his time and talents there over these forty-plus years. The Ukrainian Heritage Consortium of North America is a collaborative endeavor of Ukrainian heritage organizations, museums, archives and so on. Since 1991, independent Ukraine has been the subject of a remarkable proliferation of publications on its history, culture, social and political affairs. With Jurij's help, all these materials eventually find their way into this mammoth institution and are made available to countless numbers of researchers, writers, and members of the public, worldwide. Knowing that

he was making critical contributions at the Library, I asked Jurij a few questions about his work today and am sharing his responses with OL readers.

Please describe, briefly, in layperson's terms, what you do at the LOC.

As a senior cataloger, I provide access to a variety of publications from Ukraine, Belarus and Poland. I describe the work in hand in physical terms (size, appearance, etc). Then I assign subject headings and a classification number to locate where in the vast collections of the LOC the item will be located. In addition, I establish the form of the proper name, place-name or subject term that will be used for this work and for bibliographic records in the future.

Why is this work important, in general terms and for Ukraine/Ukrainians specifically?

I believe my work at the LOC provides me a unique opportunity to provide searching vocabulary for library users, who want to pursue a better understanding of Ukraine. As you know, Ukraine has recently been in the news quite a bit. Starting with the 2013–2014 Revolution of Dignity, the occupation of Crimea and the war in Eastern Ukraine right up to the current impeachment controversies, Ukraine has entered mainstream news. Meanwhile, Ukrainian studies have generated a great number of publications in several scholarly fields. All of this has greatly increased the need for accurate access.

Library of Congress, Washington, D.C.

What are the challenges associated with this work?

The LOC is the largest library in the world. It has a very large staff as well. Many people catalog materials related to Ukraine in various languages. Often, people with little or no familiarity with Ukraine or things Ukrainian make cataloging decisions that actually impair access to a work. Or they misread the subject of a work. This situation requires my steady attention and alertness. Often-times it is up to me to add key elements to enhance the cataloging record.

How did events of the past three decades (e.g., Chernobyl, Maidan, the Holodomor, the occupation of Crimea and the war in Eastern Ukraine) affect your work if at all?

They definitely have. When I began working as a subject cataloger in 1983, the Ukrainian community was marking the 50th anniversary of the Holodomor. At that time, the LOC had just a handful of publications on this topic. Eventually, as it gained more attention, publications on various aspects of the Holodomor demanded better subject access. Terms like “Ukraine—History—Famine, 1932-1933,” “Holodomor denial,” “Holodomor denial literature,” and “Holodomor Memorial (Washington, D.C.)” were introduced and officially approved for use. Speaking chronologically, the same can be said about “Chernobyl Nuclear Accident, Chernobyl’, Ukraine, 1986,” “Millennium of Christianity in Kievan Rus, 988-1988,” “Ukraine—History—Orange Revolution, 2004,” “Ukraine—History—Euromaidan Protests, 2013–2014,” and “Ukraine Conflict, 2014–”, etc. With each new event in Ukraine, I have developed the appropriate access points in a timely way. Most recently, following the lead of the US Board on Geographic Names, the LOC adopted “Kyiv” as the official

name for Ukraine’s capital city. This has also increased my workload as thousands of records need to be upgraded!

Is there a way for the UNWLA to be helpful in the work that you do at the LOC?

Presently, the Museum regularly sends its high-quality exhibition catalogs to LOC. This is great. The Ukrainian Women’s League may consider establishing a special endowment for disseminating these catalogs among a select number of research libraries and museums in the United States. Each local branch of the League might set aside an annual amount to this fund or purchase a copy for a research library of their choice. Likewise, individuals may wish to contribute as a way to support and increase awareness of the Museum’s vital work.

What do you enjoy doing in your spare time?

When I am not working with books, I enjoy singing in the choir of the Ukrainian Catholic National Shrine in Washington. I also love learning some lesser-known Ukrainian secular music as a member of “Spiv-Zhyttia,” an *a capella* group. I love working outdoors in my garden year-round, as weather permits. Maryland has a long growing season.

Is there anything else you would like to share?

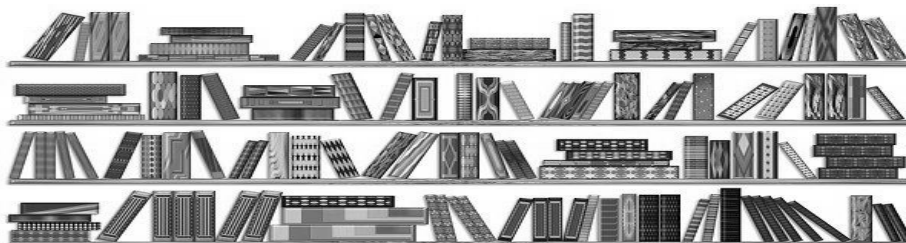
I am grateful for this opportunity to share with readers some of the unique and often, not so apparent aspects of librarianship. As I approach retirement age, I am concerned about the growing need for specialists in Ukrainian studies. The future of organizations like the Ukrainian Heritage Consortium of North America depends on how many young people enter the library, museum and archival professions to continue our work when we retire.

More information about the various institutions mentioned can be found at the following:

Library of Congress: <https://www.loc.gov/>

Ukrainian Museum: <http://www.ukrainianmuseum.org/>

Ukrainian Heritage Consortium of North America: <https://www.facebook.com/uhcna/>

Sharing

NEWS & VIEWS...

Marianna Zajac, UNWLA President

It is Easter Sunday evening (April 12) as I prepare to write my monthly column. These past two months and this year's celebration of the Resurrection of Christ have been surreal for all of us. The COVID-19 pandemic has changed the world's landscape and our interactions with everyone around us, including our families and close friends. We're being bombarded with information and statistics: how to protect ourselves from this highly contagious and unpredictable illness and the often alarming results if we are not able to succeed in distancing ourselves from others.

This environment has caused and continues to cause much psychological stress and anxiety. We read on Facebook and in printed materials suggestions for dealing with these stresses. Will the physical distance between us now result in our valuing our relationships more and our possessions less? Will the painful fate of so many stimulate an appreciation for our own rich and full lives? Will we use this "alone" time to ponder our values, our respective paths in life? These abstract questions are only a few which Dr. Oleh Romanchuk's (Director of the Mental Health Institute at the Ukrainian Catholic Institute) article (p. 9 in Ukrainian) titled "10 Strategies to Help Us Deal with the Challenges of Today's Pandemic" touches upon. One take-home message from his article and other sources is that focusing on the future rather than stressing about the current situation about which we can do very little will bear more fruit.

Today's technology has given many of us the possibility to work from home, to keep in contact with our families and friends, to hold virtual Easter breakfasts, to celebrate birthdays, etc. Among other things, this modern technology allowed the UNWLA National Board meeting to take place via WebEx on Saturday, April 4, 2020. This meeting of our Board members (23 attended) was not without challenge, but thanks to Nadia Nynka

(UNWLA 3rd VP) and Natalia Pawlenko (National officer at large) we were all able to connect and to complete our agenda topics and discuss some pressing issues, such as the recurring deficit of *Our Life* magazine, details of new Social Welfare project guidelines and other important issues, among them the date of our XXXII UNWLA Convention. After Vera Kushnir, UNWLA Financial Secretary and National Executive Convention Liaison, met with the Philadelphia Regional Council Convention Committee and spoke with the hotel originally selected as the site of the convention, it was decided that the Convention will be rescheduled for the first weekend of June 2021 (please see full announcement on p. 3).

UNWLA conventions are events in the organization's life, each convention serving as a venue where our members bond in camaraderie and hope for the future. Rescheduling the convention was a joint decision, one prompted by the understanding that everyone involved would need recovery time from the pandemic for this to happen. It was a difficult decision to make, but like many decisions prompted by complex circumstances, it has yielded unexpected benefits. For one thing, the "down time" of social-distancing has afforded Dr. Marta Kichorowska Kebalo additional time to work on completing the long-awaited English-language history of the UNWLA. It has also given its current readers and advisors (Honorary UNWLA Presidents Anna Krawchuk and Iryna Kurowyckyj, Honorary Members Maria Tomorug and Sofia Hewryk, and current UNWLA President Marianna Zajac) an opportunity to review the book page-by-page with its author. This book comprehensively documents the road the UNWLA has traveled since 1925, a journey with a rich and varied backdrop of events both in Ukraine and in the United States. Dr. Kebalo presents extensively researched facts, as well as interesting nuances, that will serve as an authoritative history of the UNWLA. For those of us who have been involved in this project, it has been an inspiring experience to get to know all the UNWLA presidents, each individual president's unique talents and interests, and the projects each focused on because of these interests. This book will be a "must read" for anyone interested in learning about an organization that has earned a place of respect and influence in the diaspora. Stay tuned.

Warm Wishes for Mother's Day!

10 стратегій, які допоможуть нам впоратися з викликами пандемії та карантину

1. Бачити сенс наших спільних зусиль: вияв любові, боротьба за Життя. Усвідомлення сенсу наших дій додає нам сил та витривалості. Спільні дії багатьох держав і пов'язані з ними карантинні обмеження мають одну остаточну мету – зберегти людські життя. І це, насамперед, наша турбота про стареньких людей. Це наш вияв любові до них. У цій готовності до обмежень заради збереження життя – наша людяність... Бо кожне людське життя – безцінне. Усвідомивши це, зможемо прийняти такі непрості обмеження з любові до людей, а не лише, щоб підкоритися вказівкам чи через боязнь штрафів. Сила любові – неймовірна. І коли те, що ми робимо, робимо з любові – це додає нам витривалості в часи випробувань. Про це казав Г. Юнг: «Людина може впоратись з будь-яким стражданням, якому може надати сенсу». Про це писав В. Франкл, коли бачив, що власне відчуття сенсу допомагало в'язням концтабору не зламатися, а витривати... Про це дізнаємось із біографій усіх наших національних (і не лише наших) велетів духу, які пройшли через переслідування, ув'язнення, торттури й інші випробування історії. Бути у правді й любові – це джерело сили. Пам'ятаймо про це, бо ця сила нині нам дуже необхідна.

2. Плекати стосунки та взаємну підтримку: фізичне дистанціювання не має збільшити відстані між нашими серцями, а навпаки – це запрошення стати ближчими. Наша сила – в солідарності. Наша резиліентність, психологічна стійкість – у силі наших стосунків. Ми не знаємо, що нас чекає попереду і через що ще доведеться пройти, але коли розуміємо, що не самі в цих випробуваннях, що всі ми відповідальні одні за одних і готові подати руку підтримки, то ми сильніші й маємо менше страху, а більше надії. Чи не тому італійці виходили на балкони та разом співали. Чи не тому французи домовилися о восьмій вечора аплодувати з вікон своїх квартир на знак вдячності лікарям. Нам треба дати одні одним знак, що ми є разом. На щастя, є стільки сучасних технологічних можливостей це зробити на відстані. І до того ж, нам треба зблизитись – фізична дистанція не має стати перепоною. Адже знаємо, як буває: можна бути фізично поруч, а почуватись відчуженими, можна говорити багато слів, але не мати зв'язку. А можна щиро написати кілька слів: добрих, глибоких, світлих, – надіслати листом – і цей лист з'єднає наші серця, попри всі дистанції... Звісно, будувати стосунки непросто. Нам треба вчитися пробачати і просити вибачення, щиро спілкуватись, уважно слухати й розуміти, не осуджувати, з'ясовувати конфлікти, довіряти та бути вартими довіри, розуміти та поважати потреби один одного. Якраз випробування можуть стати поштовхом і стимулом до зростання у цих вміннях...

3. Приймати те, що не можемо змінити, і зосереджуватись на тому, що здатні змінити. Карантин заклав для нас багато можливостей – можна сказати метафорично – багато дверей. Гелен Келлер, сліпоглухоніма жінка – перша особа з неповносправністю у США, яка здобула вищу освіту, колись так влучно сказала: «Коли одні двері до щастя зачиняються, то відчиняються інші. Втім дуже часто ми не бачимо їх, бо наш погляд надто прикутий до зачинених дверей...». Тому так важливо вміти приймати те, що деякі двері зачинилися (попри увесь смуток за тим, що залишилось за тими дверима), вчитись відпускати й перезосереджуватись. Це так, як у молитві-проханні про внутрішню мудрість просимо: «...Уміння прийняти те, чого не можемо змінити; сили – змінювати те, що можемо змінити; і мудрості – відрізнити перше від другого». Заради чого? Знову ж таки, заради любові, заради того, щоби не втратити можливості й безцінного часу життя, щоби скерувати нашу енергію на те, що можемо зробити цінного.

4. Пам'ятати про цінності – вони спрямовують наше життя. Нам треба перепланувати – змінювати наші звичні маршрути щоденного життя, і робити це оперативно. Так, як автомобільний навігатор: у його програмі немає такого варіанта, як «депресія» – куди б ми не з'їхали з дороги, які б перешкоди не трапились, він пропонує нам «перерахувати» і прокладає новий маршрут. Нині нам усім важливо випрацювати здатність гнучко перепланувати своє життя. Але для цього ми, як і навігатор, повинні знати напрямок. Бо суть не в тому, щоб кудись «їхати» чи будь-що робити. Йдеться про те, що надає нашому життю сенсу. Цінності можна порівняти з музикою нашого серця – це те найглибше, що надихає нас до життя; те, чого за жодних обставин не можна втратити і що не залежить від зовнішніх обставин; те, як ми хочемо жити, якими людьми хочемо бути, як відповідати на всі обставини, більшість з яких ми не обираємо. На жаль, часто ми живемо «на автопілоті», або ж «так, як всі», не до кінця розуміючи, що насправді

найважливіше в нашому житті, заради чого ми живемо. А тепер ми всі маємо трохи більше простору, часу й тиші, щоби задуматися над цим і дослухатися до себе... Усвідомлення нашої смертності також може бути добрим стимулом до «призадуми», адже розуміння того, що ми померемо, може стати каталізатором усвідомлення того, що ж у житті найважливіше.

5. Цінувати час, планувати й наповнювати наші дні змістовною діяльністю. Інакше ми можемо просто розтратити цей безцінний ресурс на багато незначущих речей. Тому в умовах карантину (втім, і загалом у житті) нам потрібний якісний тайм-менеджмент і базові звички: планувати вранці свій день – не лише, що робити, але і як робити. Збалансувати всі важливі сфери життя: родина, діти, праця, навчання, турбота про себе. Ставити цілі – досяжні та викличні водночас. Обмежувати активності, що можуть «затягувати» (серфінгування інтернетом, телеканалами). І, зрештою, діяти. Дуже важливо, щоби наші дні були сповнені змістовними, ціннісними активностями. Карантин – це не лише вимушена зупинка в житті, яку треба чимось заповнити, щоби якимось «убити час» і дочекатися «відновлення життя». Час – безцінний. І життя на карантині (а ми не знаємо, скільки він триватиме) має бути *Життям*, а не очікуванням кінця карантину. Ми потрібні нашим дітям – тому якісно проведемо з ними час. Хіба ми раніше не шкодували, що робота не дає нам змоги більше часу побути вдома? Ми можемо працювати з дому. А якщо не можемо, то можемо навчатися, можемо займатися спортом, можемо молитися та співати, можемо волонтерити, можемо бути підтримкою іншим. Бо коли є цінності, то завжди є можливості їх втілити. І важливо не забути про випрацювання гарних звичок і рутин – щоденних ритмів життя, бо це допомагає не забути про найважливіше та змусити силу звички (а наш мозок так оперує) працювати на нас.

6. Берегти та поповнювати енергію. Цей стрес і це випробування можуть бути тривалими. Тож нам треба навчитися жити в режимі не спринту, а радше марафону. Чи ми дозволяли б собі в автомобілі просто так тиснути педаль газу на нейтральній передачі, спалюючи пальне без жодної користі? Чи тримати увімкнутим ліхтарик смартфона, якщо у цьому немає потреби? Нам треба так само подивитися на те, що ми робимо – і на зовнішню поведінку, і на наше спілкування, і на внутрішні психологічні процеси – чи воно корисне, чи воно не є марним або неефективним способом витратити час, енергію, наші ресурси. Ми можемо бачити загрози в майбутньому, і тоді перемикає увагу на те, що можемо зробити, щоби їм протидіяти. Однак інколи наші переживання зовсім некорисні: ми постійно прокручуємо в голові, а то й у розмові з іншими, різні страшні сценарії «А що, якщо...» Але це лише розганяє нашу паніку, виснажує нас і тих, хто поруч з нами, не сприяє жодній корисній дії. Ми можемо коротко ознайомитися з головними новинами – це важливо й корисно, а можемо годинами серфінгувати інформаційним потоком, де всі новини повторюються та переповідаються, без жодної додаткової користі. Ми можемо вести розмови, що є взаємною підтримкою, джерелом натхнення й сили, а можемо «переливати з порожнього». Тож нам важливо справді заощаджувати наші ресурси – фізичні, психічні, індивідуальні та соціальні. І не лише берегти їх, але й поповнювати. Тому дуже важливо пам'ятати про належний сон, здорове харчування, фізичну активність. А також регулярно контактувати з джерелами нашої сили – цінностями, духовністю, ресурсними текстами, творами мистецтва, людьми, спогадами, мріями. Так само, як ми стежимо за тим, який заряд у нашого смартфона, закриваємо зайві програми, щоби не споживали енергії, вчасно його підзаряджаємо – так нам потрібно навчитися щодня турбуватися про енергію свою і наших близьких.

7. Жити «тут і тепер». Це не означає не думати про майбутнє, готуючись до нього, чи не згадувати минулого й виносити з нього важливі уроки – усе це також дуже важливе. Але необхідно також усвідомлювати себе «тут і тепер», коли можемо внутрішньо стійитися та просто бути. Бо наш мозок, який навчився у дитинстві думати, коментувати все, що відбувається, часто не вміє стійитися та дистанціюватися від неперервного потоку думок. А у багатьох ситуаціях, якщо ми не вміємо стійитися й «уприсутнюватись», то можемо просто розминутися з життям. Ми, постійно занурюючись у наші думки, переживання, плани й обдумування проблем, можемо не побачити краси цього світу, не помічати обличчя і очей одні одних, світла та смутку, які в нас є. Можемо не почути себе. Можемо не помітити стількох важливих деталей. Присутність – це вияв уважності. А уважність – вияв турботи та любови. Присутність теж дає нам можливість кинути якір посеред моря невідомості й увібрати серцем багато прекрасних митей життя, його дарунків. А вони точно є і будуть, бо ніхто не скасовував весни, і очі наших дітей такі самі осяйні, а небо таке саме блакитне. І зовсім не йдеться про те, що це спосіб втекти від планування чи від усвідомлення сумних реалій або загроз, які вимагають наших реакцій і дій. Ні. Присутність – це теж спосіб отримати

енергію та силу, щоби могли впоратись з усіма викликами. Пам'ятаєте Анну Франкл, єврейську дівчинку, яка переховувалася у маленькій кімнаті в окупованому Амстердамі? Анна лише на кілька митей щодня, зважаючи на безпеку, могла піднятися нагору й подивитися крізь вікно на клаптик неба, гілки дерева. З яким трепетом вона описала ці миті у своєму щоденникові, як вони наповнювали її... Усі ми маємо потребу навчитися цього мистецтва присутності.

8. Розділити одні з одними і біль, і радість. Сподіваємося, що зможемо запобігти, наскільки нам вдасться, людським втратам. Але, якщо станеться інакше, нам треба буде розділити скорботу, пройти разом через біль, бути одні для одних підтримкою. Бо, мабуть, єдине, що можемо дати ближньому в ці найважчі миті – це підтримку, допомогу, розуміння, співчуття. Водночас, коли трапляється щось гарне, світле, радісне, то маємо всі підстави радіти й ділитися радістю. Адже розділений біль меншає, а розділена радість множить! І будемо сподіватися, що цих підстав для радості, для вдячності теж буде багато. Бо таким є життя: у ньому переплелася журба й радість. Приймаючи страждання, що є частиною життя, важливо не перестати помічати причин для радості, вдячності, святкування. Бо це теж наповнюватиме нас силою. У цьому – життєствердність нашої національної культури. Вона – про червоне та чорне. Вона про те, що навіть коли на полотні життя лягає чорний колір, ми обираємо, як відповісти. І про те, що ми можемо, вибираючи колір любові, осяяти ним життя, додати йому сенсу, попри все...

9. Зростати, проходячи крізь випробування. Це не про поетизацію і не про спіритуалізацію страждань, і не про пошук позитиву у всьому – страждання не послані нам навмисне, щоб чогось навчити чи нас змінити. Страждання є стражданнями, і так хочеться, щоби їх не було, щоби нікого не торкнулися біль втрат, хвороби, зубожіння, безробіття. Кажуть, що випробування роблять нас сильнішими, але це не зовсім так. Випробування можуть бути контекстом, у якому ми станемо сильнішими, вони можуть і озлобити нас, і спричинити реакції, які не можна назвати людськими. Прикладів одного й другого в історії людства – не злічити: від найстрашнішої жорстокості до висот людяності. Це наш вибір, як ми проходимо через ці випробування, чого хочемо навчитися, переживши їх, ким ми станемо у процесі. Тому так важливо зробити свідомий вибір – вибір бути людьми, зростати у людяності. Зробити цей вибір не означає, що нам усе вдасться. Найімовірніше, як і в будь-якому навчанні, доведеться падати та вставати, вчитися на помилках, а тоді зводитися та йти далі. Тому важливо не осуджувати одні одних, але пробачати собі та іншим, мудро ставитись до ситуації, що склалась. Маємо вибрати напрямок. Напрямок, яким хочемо рухатися. Напрямок внутрішньої праці над собою. Маємо нагоду зміцнюватись у любові та мудрості, у співчутті та щедрості. І для цього нам треба і вчителі, і добрі приклади, і досвід інших. Але головне – адже нема жодних «лайфхаків» – треба просто працювати над собою, а це нелегка, але така важлива праця. Працювати над тим, щоби зростати, щоби ставати все більше і більше Людиною. Чи не про це писав Василь Стус із тюрми у листах синові? Чи не про це йшлося у словах блаженнішого Любомира Гузара, коли він казав, що має одну мрію: «Бути людиною». І тому сподіваймося на те, що вийдемо з цих випробувань іншими – світлішими, мудрішими, сильнішими.

10. Бачити обрій надії. Ми впораємось! І ця пандемія мине. Andra tutto bene («Усе буде добре») – так підписують тепер свої веселкові малюнки італійські діти й вивішують їх на вікнах і балконах. Важливо це мати перед очима нашого серця. Це додасть нам сил, витривалості, надії. Надії як мотиваційної енергії, що спонукатиме нас до дії – доброї, ефективної, життєтворної. Бо разом ми маємо потурбуватись не лише про старше покоління, але й про дітей, щоби для них колись усе було добре. Тому так важливо зробити все, що в наших силах, і понад те. У цих випробуваннях бути підтримкою і добрим прикладом їм і одні одним. Важливо не лише пережити карантин, але й вийти з нього іншими. Бо маємо великий колективний шанс переусвідомити наші цінності й те, що для нас у цьому житті найголовніше, як нам далі разом жити на цій землі. Адже у цьому світі не лише коронавірус загрожує людям. Не меншою загрозою є ворожість, війни, тероризм, бездумне споживання ресурсів й екологічні наслідки цього. Нині так багато говорять про те, що світ після пандемії буде іншим. І це так: сповільниться економіка, зникнуть з розкладу, принаймні на якийсь час, багато подій. Утім, ця криза – не лише втрати, але й можливість стати людянішими та солідарнішими. Це те, у чому ми можемо зрости. Тож сподіваємося, що всі випробування і те, як ми будемо крок за кроком долати їх, допоможуть нам стати іншим суспільством, іншим світом, у якому буде більше добра, більше мудрості та більше любові...

Олег Романчук, директор Інституту психічного здоров'я УКУ та Українського інституту когнітивно-поведінкової терапії; дитячий психіатр, психотерапевт центру «Коло сім'ї».

Ukrainian Touring Troupe “Rizba” Held Captive, Performances of *Forest Treasures* Cancelled

by Walter (Vlodko) Kasian

freelance correspondent and photographer for the Ukrayins'ka Zhartivlyva Presa

April 1, 2020, Shrewsbury, N.J. The coronavirus crisis has created many problems for our society, from strict travel restrictions and mandatory quarantines to a life threatening illness. Especially affected are independent performing artists. Such is the unfortunate case with the highly acclaimed Ukrainian Touring Troupe “Rizba,” currently being held captive in a lockdown at the Monmouth County Library Eastern Branch, Shrewsbury, N.J. Rizba’s daily performance of their *Лісові Скарби* (*Forest Treasures*) since March 1, which delighted many library visitors, was suddenly curtailed on March 14 when the library closed its doors to the public and staff. The library’s website announced that the closure was a “caution in response to the COVID-19 situation.” This left the troupe, which overnights in the library, locked and stranded within its confines. This situation also left the Rizba organizers in a scheduling dilemma for future troupe performances in New Jersey.

Direct contact with the Rizba cast could not be made since cell phone use was prohibited in the library. However, library administrators indicated that the entire cast is in good health and also well taken care of. While the last day of performance was scheduled for March 31, an extension is probable after the library reopens. This now leaves open the question if some cast members will want to continue with the tour or return home after this long separation from their families.

The Rizba troupe was the brainchild of UNWLA Branch 98, Middletown/Holmdel, N.J.,

and *Лісові Скарби* (*Forest Treasures*) was produced and staged by five talented Soyuzanky (Luba Kasian, Nadia Jaworiw, Halya Lojko, Olga Kobryn, and Christine Fedun) with the aid of the library’s theatrical coordinator, Kim. *Лісові Скарби* relates intimate and heartwarming stories, through vignettes and mimes, about the development, style, history, and craft of the Ukrainian woodcarver (rizbar). It is a performance in two acts with many captivating scenes. One scene invites audience participation—cast members dressed as chess pieces arrange themselves in an intricate but solvable arrangement on a chess board and the audience is asked to identify the one single move which would result in “checkmate.” “Such staging ingenuity!” remarked one chess aficionado sitting in the audience.

The Rizba troupe includes a cast of over 75 members carefully selected for their innate talents. They all have the amazing ability to mimic, contort, and disguise themselves as unique pieces of Ukrainian woodcarvings. Such unique and special talent leaves viewers in awe of their ability for complete stillness while displaying and reenacting a rich Ukrainian folk art form. Future performances of the Rizba troupe should not be missed by the general public when life and routine gets back to “normal.” Hopefully, the hiatus caused by COVID-19 will be over soon with the indomitable spirit of the Ukrainian artistic talent moving forward to even greater heights!

Rizba ensemble in full costume, Forest Treasures Act 1. Photo by W. Kasian

«Мамина світлиця»

Спогади раннього дитинства

«Мамина світлиця». Ця пісня Ігоря Білозіра на слова Богдана Стельмаха в останні роки все частіше звучить у моїй голові та викликає спогади раннього дитинства. У нашому домі такою світлицею була їдальня. «Вічна дитяча спокусо, двері прочинеш, а там...» – все, як співається у пісні. І «вікна в задумі розмаю», і «добрі Шевченкові очі», що дивились на мене з великого портрета у різьбленій рамці, і «золоте вишиття». Вишивок було багато. Великий стіл у їдальні був застелений вишиваним обрусом, і таким самим узором вишивані портъери на дверях, вишивані подушечки на канапі – все це робота маминих рук.

На стіні – великий образ «Ісус Христос на Оливній горі». Елегантності їдальні додавало чорне фортепіано, на якому грала мама. Одним словом, «в нашій світлиці, я знаю, завше неділя була». Їдальня завжди була для мене уособленням свята, бо стіл накривався лише на великі свята, або для гостей. Ось чому мої ранні спогади зосереджуються саме на їдальні. Адже свята завжди запам'ятовуються краще, ніж будні.

З фортепіано спогади особливі... Мої старші сестри Люба, Ірка й Надя вчилися у Львові. Найстарша Люба студіювала хімію в університеті, Ірка вчилася в медичному інституті на фармацевтичному факультеті, а Надя була студенткою торгово-економічного інституту. Старші сестри часто привозили до нас своїх товаришів на неділю, чи свята. Молодь хотіла веселитись, танцювати й співати. Мама грала та співала (мала сильне сопрано) для них на фортепіано до пізньої ночі. Не було іншої музики в нас. Чомусь хлопців завжди було більше, ніж дівчат, і часто хтось з них брав мене на руки до танцю. Для мене було дуже гонорово, що я також танцюю з усіма, як велика дівчина. Учителька за професією, Мама любила молодь і мала підхід до неї.

Я описую свої спогади в дуже рожевих

Родина Служів, 1949 рік.
Зліва: Люба, мама Мелянія,
Надя, тато – о. Микола, Ірка.
Спереду: Муся-Ліда.

тонах. Насправді, часи були дуже важкі, післявоєнні. Студенти у Львові дуже бідували, не було що їсти. Приїжджали до нас, бо знали, що наїдяться досхочу. Пам'ятаю такий випадок. Мама зварила великий баняк голубців, який залишила в припічку на ніч. На другий день вранці баняк виявився порожнім. Один хлопець, Адзьо (кремезної статури) признався, що це він з'їв. Усі сміялися, але потім дівчата розповіли, що він дуже голодує у Львові і тому навіть не зчувся, як вночі з'їв всі голубці.

Кожної неділі вранці всі, хто був у хаті, йшли до церкви на Службу Богу, адже мій батько був греко-католицьким священником. Хоч би як пізно не йшли спати гості, але вранці

мусіли вставати. Двері зачинялись на ключ. Мама в цьому сенсі була безкомпромісною. Ми жили на плебанії, яка була через дорогу від церкви. Церква в Жидачеві, районному центрі тодішньої Дрогобицької області, була велика, мурована, всередині за престолом був чудовий образ Матері Божої. Парафіяни дуже дбали про свою церкву, бо завжди вона була прибранна квітами та вишивками. Особливо запам'ятався мені Божий Гріб перед Великоднем, який виглядав, як театральна сцена з безліччю квітів і вазонків, дзюрчанням води у водоспаді, клітками з різними пташками, які не переставали співати-щебетати. А посеред цих усіх декорацій була встановлена Плащаниця, до якої йшлося на колінах і билися поклони. Я собі завжди уявляла, що так виглядає справжній Небесний рай.

А ще я дуже любила маївки, які відправлялися кожного дня в місяці травні. Разом з товаришками я тримала білу лілійку та дуже цим пишалася. У травні були уродини мого Тата й мої. У городчику перед нашою хатою у цей час зацвітали нарциси, тюльпани, конвалії, бузок, півонії. Мама тримала квітник у зразковому порядку. Посередині була велика клумба, обсаджена міртовим живоплотом, а в центрі у великому дерев'яному ящику росла

велика агава, яку на зиму заносили до неопалювальної кімнати. Навколо головної кльомби були зроблені менші. Яких лише найрізноманітніших квітів там не було! Доріжки між кльомбами регулярно чистились сапою, щоб не заростали травою, чого я дуже не любила робити, хоч Мама мене примушувала до цієї важкої роботи.

Перші мої спогади припадають на голодні післявоєнні роки. Пам'ятаю, як Мама будила мене дуже раненько та брала зі собою до крамниці по хліб. Крамницю відчиняли о 7-й ранку та видавали хліб по картках на кожну присутню особу. Тато категорично відмовлявся йти, то Мама брала мене зі собою. Черга була довга, але досить часто хліба ми не отримували, бо присутніх людей було більше, ніж привозили хліба. Ми поверталися додому ні з чим, а на другий день треба було вставати ще раніше, щоб дістати хліб. Той хліб запам'ятався мені на все життя. Він був чорний, глевкий. Але Мама купувала на базарі у селянок масло і я їла хліб з маслом. Масло продавали на великих листках з хрону – жовте, пахуче і я його дуже любила.

Мама була енергійна, зарадна, завжди готова до життєвих викликів і труднощів. Пам'ятаю, що в ліжках під матрацами були кропив'яні мішки, грубі шнури, великі хустки на випадок вивозу на Сибір. Нас врятувало те, що мої батьки мали громадянство Югославії, де батько 12 років був священником в українських поселеннях в Хорватії і Боснії перед Другою світовою війною. Мої старші сестри народилися в Югославії.

Пригадую, як Мама цілими днями сиділа за швейною машинкою та шила одяг для всіх чотирьох доньок і для себе. Правильніше, перешивала зі старого одягу, комбінуючи дуже вдало різні матеріали. Я любила такі комбіновані суконочки.

Часом Мама брала мене зі собою до Львова, бо возила харчі не лише своїм трьом донькам-студенткам, але й для господині та її дочки, в якій мої сестри проживали на квартирі (на станції, як тоді казали).

У ранніх спогадах мого дитинства немає згадки про рідного брата, Романа, який виїхав в кінці війни до Німеччини у 18-річному віці. Мамина наука допомогла йому пройти всі життєві випробування, дістатися на студію до Америки та здобути ступінь доктора хімії. Про його існування я дізналася аж у підлітковому віці. Батьки боялися розповідати мені про нього, щоб я комусь не похвалилася, бо опинились би на Сибірі, як тисячі українських

Що може бути краще за сім'ю

Що може бути краще за сім'ю?
А ще, як в ній панує мир та спокій?
Я кожен день у Господа молю,
Ніколи щоб не бути самотній.
Сім'я — це вічний затишок і рай,
Підтримка і розрада будь у чому.
Це розуміння, щастя, дивокрай, —
Ніде не буде добре так, як вдома!
Немає кращого нічого, ніж сім'я,
Цінують й бережуть свої родини!
І у молитві кожного ім'я
Несіть до Бога, й Він вас не покине!

*Софія Степанишена,
Руслан Степанишен,
Немирів, Вінницька обл.*

родин у той час. Пам'ятаю лише, що під час спільної молитви на Святий Вечір Тато казав: «А тепер помолимося за тих, хто в далекому світі». Я собі думала, чому ми маємо молитися за тих, кого не знаємо. А в далекому світі після війни опинився не лише найстарший син моїх батьків, але й старший брат Тата з родиною, який був суддею, Мамин старший брат, який був у проводі ОУН у Львові. Їхнє життя на чужині виявилось значно кращим, ніж наше життя на рідній землі.

*Лідія і Роман
Слиж.*

Якраз своєму братові я, мої дві доні та шестеро внуків, які вже народжені тут, завдячуємо своїм життям в Америці вже 25 років. Брат мені розповідав, що в найважчі моменти свого життя він завжди відчував підтримку Маминої молитви, яка допомагала йому долати життєві незгоди.

За все, чого я досягла в житті, в першу чергу завдячую своїй Мамі, яка, хоч була строгою, вимогливою, але справедливою, роботящою, життєрадісною. Мама любила життя, любила людей і цю любов передала всім своїм дітям.

*Лідія Слиж,
голова Нью Йоркської Округи СУА.*

ДВІ ЖІНКИ, ЩО ПОЧАЛИ ІСТОРІЮ УКРАЇНСЬКОГО ФЕМІНІЗМУ:

Марія Вілінська й Наталя Озаркевич

Одна з них не була красунею, але закохувала в себе всіх письменників чоловіків, мала другого чоловіка молодшого на 17 років, чи не першою одягла брючний костюм і всиновила онука, щоб врятувати невістку від ганьби. Інша, залишившись молодою вдовою, вела полеміку з Кларою Цеткін і видавала перший жіночий журнал.

В історії української літератури не бракує жінок, які активно відстоювали місце жінки під літературним сонцем. Усі вони були різні. Але настільки різних, як Марія Вілінська й Наталя Озаркевич треба ще пошукати.

Перша народилася 1833-го р. в Росії, друга – 1855-го р. на Галичині.

Перша навчалася у приватному пансіоні для дівчат, друга здобула домашню освіту.

Перша виходила заміж двічі: першого

чоловіка просто залишила, а в перерві між двома заміжжями не цуралася інших чоловіків. Друга рано залишилася вдовою, і так вдовою все життя й прожила.

Першу жінки не дуже любили, другу жінки щиро поважали.

Перша пішла з життя влітку, у сімейному колі, у фруктовому садку. Друга – взимку, самотня, навіть точна дата смерті невідома.

Незалежний вовчок української літератури: Марія Олександрівна Вілінська (Марко Вовчок)

Але є дещо, що об'єднує цих жінок значно більше, ніж рядки у біографії: вони обидві не лише були вільні самі, але й зробили все можливе для того, щоб звільнити жінок – зруйнувати стереотип про жіноцтво як про обов'язковий додаток до домашнього вогнища чи окрасу світської вітальні. Вони були дуже різними, але дивилися в одному напрямку.

Найбільш розпачливі й пронизливі «жіночі історії» в українській літературі писалися про кріпачок. І писала їх росіянка, яка вивчила українську мову після заміжжя. Але на обкладинці її творів значилося чоловіче ім'я – Марко Вовчок. Марія Вілінська, вона ж Марія Маркович, вона ж Марія Лобач-Жученко, увійшла в історію як авторка «Народних оповідань» і жінка, яку не дуже любили інші жінки. Чого не скажеш про чоловіків, які її просто обожнювали.

Марія Вілінська й досі лишається чи не найбільш загадковою українською письменницею, якій не лише вдалося утвердитися як письменниці в патріархальному письменницькому світі (нехай і під чоловічим іменем), але яка також спромоглася заробляти письмом на життя. Можливо, не стільки письмом,

скільки перекладами. Але в часи, коли жінці відводилося місце під крилом чоловіка біля домашнього вогнища, жити зі своїх знань іноземних мов було майже подвигом.

Звісно, навіть у ті часи (другій половині XIX – початку XX ст.) М. Вілінська була не єдиною жінкою, котра заробляла на життя словом, хоча наприкінці 50-х років XIX ст. була єдиною визнаною жінкою-письменницею в українській

літературі. Утім, саме навколо Вілінської точилося стільки домислів, пересудів і пліток, і саме Вілінська опинялася у такій кількості різних недвозначних ситуацій, що її творчий доробок подеколи поступався місцем подобицям її життя.

Про Вілінську завжди згадують, як про гарну жінку. Але скільки б ви не роздивлялися її портрети, особливої, фатальної для чоловіків вроди, на них не роздивитися. Марко Вовчок – гарна жінка, але ж, придивіться, Олена Пчілка анітрохи не гірша! Річ у тім, що спогади про Вілінську-красуню насправді належать перу закоханих у неї чоловіків. А якщо врахувати, що закохувалися у неї переважно письменники (від Пантелеймона Куліша до Івана Тургенєва),

то легко зрозуміти, звідки такі оди неймовірній красі й грації Вілінської.

Жінки в оцінках вроди Вілінської були значно стриманішими, до її товариськості ставилися скептично: про Вілінську відгукувалися як про особу замкнену, відлюдькувату, неговірку. Хоча в такому разі дуже складно пояснити, на який з гачків вона чіпляла чоловіків. Можливо, зваблювала розумом? Відкидати таку версію не випадає, адже Вілінська справді була жінкою розумною, освіченою, прогресивною, розкутою. Якщо мірилом вільності поглядів можуть бути вподобання в одязі, то Вілінська стала чи не першою жінкою, яка вдягла чоловічий брючний костюм. Хоча насправді її прогресивність вимірювалася не одягом, який вона носила, а тим, чим і як вона займалася.

Уроджена росіянка з Орловської губернії, Марія здобула освіту в приватному пансіоні у Харкові, а тоді на правах бідної родички (з усіма наслідками, які з таких прав випливають) жила в тітки. Вілінська могла вигідно вийти заміж і, певно, з огляду на тодішні суспільні устої, мусила це зробити, але ж недаремно вона так щиро захоплювалася творами Жорж Санд. Тож замість того, щоб зробити вибір на користь небідного поміщика й присвятити життя створенню й підтримці родинного вогнища, сімнадцятирічна Марія обрала українського етнографа Опанаса Марковича, який відбував в російському Орлі заслання за участь у Кирило-Мефодіївському товаристві. Можливо, це була не стільки любов з першого погляду і на все життя, скільки шанс нарешті вирватися на волю й почати жити самостійним життям. А якщо для цього треба було вивчити українську мову, то для Вілінської то була не проблема – вона мала неабиякий талант до вивчення мов, і він їй не раз у житті прислужився.

Невдовзі після того, як Марія Вілінська стала Марією Маркович, вона стала ще й Марко Вовчок. Марія не мала нічого проти того, щоб підписувати твори чоловічим псевдонімом (бути як Жорж Санд їй подобалося), але сам псевдонім захвату в неї не викликав. Так само, як і життя з Марковичем спочатку в Україні, а тоді в російському Петербурзі. Їхній шлюб тривав менше ніж десять років, але оскільки розлучення у ті часи були дивиною й рідкістю, про Марковичів просто казали, що вони «не живуть разом».

Насправді вони жили ще й у різних країнах: він – у Російській імперії, а вона з малим сином – майже десять років то у Франції, то у Німеччині, то в Італії, то в

Швейцарії. Вілінській-Маркович, яка знала десять мов і в побуті говорила французькою, жити в Європі було значно простіше, вільніше й перспективніше, ніж у Російській імперії. Бо в Європі вона могла собі дозволити не лише знайомитися й вільно спілкуватися з багатьма чоловіками (переважно письменниками, громадськими й політичними діячами, які дружно в неї закохувалися), але й заробляти літературною творчістю й перекладами на життя. Поза сумнівом, статки такою працею не заробиш, але не від кого не залежати все ж виходило. Марію Маркович важко назвати першою жінкою, яка скористалася заміжжям як способом вирватися на волю, але фактично вона стала першою українською письменницею, яка переступила заміжжя, коли воно стало нагадувати кайдани, і ризикнула заробляти творчістю на життя.

Коли у 1867-му р. Вілінська-Маркович нарешті повернулася з Європи, до російського Петербурга, то поміж всього іншого почала випускати журнал «Переклади лучших иностранных писателей» («Переклади кращих іноземних письменників»), друкувати в якому свої переклади могли (і вона це заохочувала) освічені жінки. Про те, як непросто жінці заробляти на життя, Вілінська знала не з чужих слів. Так само, як розуміла, скільки розумних, освічених жінок просто сидить без діла і без особистих грошей. Власне, вона організувала такий собі тогочасний перекладацький жіночий *фріланс*, який дозволив багатьом дівчатам і жінкам повірити в себе, свій талант і можливість жити власним розумом і з власних знань. Більшості дівчат самим було не під силу знаходити тексти для перекладу, але разом з отриманою від Вілінської роботою вони також отримували перекладацький досвід і підтримку.

На жаль, усе скінчилося безрадісно. І для журналу, і для Вілінської. Вона припустилася жахливої стратегічної помилки: ставила під усіма перекладами своє прізвище. Тобто до роботи над перекладами переважно залучала дівчат з провінції, але у друзі їхні імена ніде не значилися. З одного боку, логіка в цьому була: видавці значно охочіше віддавали тексти на переклад відомій письменниці, ніж дівчатам без імені. Але, з іншого, деяким дівчатам було образливо, що перекладають вони, а славу отримує інша. Достеменно невідомо, як і чому (за однією з версій через фінансові питання, за іншою – з суто особистих причин), але одна з перекладачок, яка працювала з Вілінською, Катерина Керстен, вирішила своїй «шефіні»

помститися. Вона взялася перекладати казки Андерсена, але натомість просто здала переклад, який до того вже зробили й видали Марія Трубнікова й Надія Стасова. Вілінська, переклад не читаючи, поставила під ним своє прізвище й видала. Коли він побачив світ, Керстен мстиво надіслала примірники видання Трубніковій і Стасовій. Вілінську звинуватили у плагіаті. Довести, що це не її рук справа, було неможливо, адже під перекладом значилося її прізвище. Як наслідок, репутація письменниці й перекладачки Марії Маркович почала в бозі. І на те не було жодної ради.

Журнал припинив існування. Марія ж вдруге вийшла заміж за молодшого за неї на 17 років Михайла Лобач-Жученка та наступні кілька десятиліть тихо жила собі у різних містах Російської імперії, куди по службі переводили її чоловіка. Пішла з життя вдома, в садку, улітку 1907-го. Чоловік поховав її під

улюбленою грушею, як вона й заповідала.

Можна було б припустити, що міщанське життя (зокрема й шлюб) ловив Марію Вілінську і таки впіймав. Але цілком імовірно, що ні. Бо її неможливо було впіймати, приручити, зломити. А це вона, як ніхто інший (навіть після підстави з плагіатом, придуманим жіночим розумом і зробленим жіночими руками) розуміла, наскільки непросто ведеться жінкам у тогочасному суспільстві. Тому всиновила свого першого онука. У такий спосіб Марія Лобач-Жученко (вона ж Вілінська, вона ж Маркович, вона ж просто Марко Вовчок) врятувала честь своєї майбутньої невістки, яка народила дитину до шлюбу. Бо хоч життя й Вілінську навчило не зважати на людські пересуди, та вона також добре затишила, чим може обернутися для тогочасної жінки втрачена репутація.

Не заради кусника хліба, а в ім'я ідеї : Наталія Озаркевич (Кобринська)

Про Наталію Кобринську згадують щоразу, коли хочеться поговорити про витоки фемінізму на українських землях, зокрема на Галичині. І це справедливо, оскільки Кобринська не лише активно порушувала модні на той час у всій Європі «жіночі» питання, але ще й активно полемізувала з Кларою Цеткін, яка вважала, що другорядна роль жінки у суспільстві – ніщо інше, як побічний ефект капіталістичної системи; варто лише змінити суспільний лад з капіталістичного на соціалістичний, автоматично зміниться й роль і значення жінки.

Кобринська ж, на відміну від Цеткін, була щиро переконана, що лад тут ні до чого. І що заміна соціалізмом капіталізму жіноче життя не покращить. А може, навіть погіршити. Бо якщо за капіталізму жінка має лише вести домашнє господарство, то за соціалізму, цілком імовірно, до домашнього господарства додасться ще й обов'язкова робота поза домом. Тобто, якихось особливих прав соціалізм жінкам не дасть, але ось обов'язків і клопотів додасть. Кобринська насправді як у воду дивилася: соціалізму не знадобилося багато часу, щоб витворити феномен «радянської жінки» – згорьованої, спрацьованої, упослідженої.

Жінки, що вічно намагається все встигнути, хоча при тому мусить за всім вистояти довжелезну чергу. Зовсім не за таке майбутнє української жінки боролася свого часу Наталя Кобринська!

Кобринська була з роду Озаркевичів, тобто спадкового роду греко-католицьких священників, що автоматично означало високий рівень освіченості й неабияку громадську активність упродовж кількох поколінь. Її батько, окрім того, що був греко-католицьким священником у другому поколінні, депутатом галицького сейму і засновником громадської організації «Руська бесіда», що пропагувала українське слово, писав вірші, п'єси, багато перекладав українською. Звісно, що всі діти отримали блискучу освіту, хоча Наталя і її сестра вчилися вдома. Старший брат Кобринської, як і батько, став священником і громадським діячем, молодші брати – один відомим лікарем, інший – не менш відомим адвокатом. Дещо вибилася з цього сонму молодша сестра, яка просто вийшла заміж (щоправда, за гімназійного вчителя, що теж багато значило), але зате Кобринська відпрацювала «жіноче питання» за двох.

Можливо, у житті Н. Кобринської все склалося б інакше, якби вона так рано не

лишилася вдовою. По смерті чоловіка, Теофіля Кобринського, Наталія опинилася у фінансовій скруті (жінка на Галичині у ті часи жила «за чоловіком» і утримувалася його коштом), тож змушена була повернутися жити до батьківського дому. Батько, щоб якось розрадити дочку, везе її до Відня, і саме там безутішний вдовій Кобринській вдається побачити світло в кінці безперспективного жіночого тунелю: вона знайомиться з публіцистом Остапом Терлецьким, який переконав Кобринську, що та має талант до письма. А якщо вона зможе писати, то зможе на себе з того й заробляти.

Перше оповідання Кобринської називалося «Пані Шумінська» (згодом отримало назву «Дух часу»). Писала ж Кобринська про жіночу гідність, потребу жінок гуртуватися, щоб разом долати життєві перешкоди та вириватися з лабет застарілих суспільних приписів. Якщо врахувати, що галицькі землі в усі часи було дивовижним симбіозом жіночої освіченості і жіночого безправ'я, то така позиція Кобринської була більш, ніж сміливою. Але не художніми творами єдиними уславила Кобринська (хоча її оповіданням «Заради кусника хліба» щиро захоплювався І. Франко, все ж нині художній доробок Кобринської переважно цікавить істориків літератури), а як засновниця «Товариства руських жінок» і співзасновниця альманаху «Перший Вінок». Товариство було засновано 1884-го р. у тодішньому Станіславі і мало на меті впливати на розвиток і свідомість жінок за допомогою літератури. А оскільки література, яка б могла цьому впливу прислужитися (принаймні української) бракувало, Кобринська придумала видати літературний альманах. Кошти на видання «Першого Вінка» дала Олена Пчілка. На обкладинці видання значилася прізвища як співзасновниць Наталії Кобринської та Олени Пчілки.

До «Першого Вінка» увійшло загалом сорок дев'ять поетичних, прозових, публіцистичних творів сімнадцяти жінок з різних куточків українських земель (зокрема, Ганни Барвінок, Уляни Кравченко, Михайлини Рошкевич, Софії Окуневської, Ольги Франко, Лесі Українки). За великим рахунком, «Перший Вінок» можна вважати першою у світі збіркою жіночих творів, написаних, зібраних, відредагованих й виданих самими жінками. Але значно більше значення має не цей, а інший факт: для багатьох жінок це був шанс заявити про себе саме як письменниць (поеток чи журналісток), що в умовах тогочасної, поділеної між кількома імперіями, України було зробити дуже непросто.

Але Кобринська на цьому не зупинилася: 1893 — 1896-го р. організувала видавництво «Жіноча бібліотека», в якому видала три томи альманаху «Наша доля». Сюди увійшли як літературні твори, написані жінками, так і зроблені ними літературні огляди. До того літературна критика вважалася винятково чоловічою прерогативою. Також не обійшлося без статей про жіночий рух і права жінок навчатися в університетах.

Задумала Кобринська й інший, не менш грандіозний літературний проєкт: видати добірку українських та перекладних творів, в яких би йшлося про жінок, кожна з яких не побоялася вийти за поріг свого дому, досягла у житті неймовірних висот й виконала ту чи іншу визначну місію.

На жаль, втіленню цього проєкту спочатку завадила Перша світова війна. А потім — смерть. Кобринська пішла з життя у січні 1820-го р., і навіть точна дата її смерті невідома, бо померла у дні, коли лютували зимові заметілі, тож кілька днів до неї ніхто не навідувався. А оскільки причиною смерті був тиф, то будинок Кобринської потім просто спалили. Чого не скажеш про її ідеї й порушені нею питання, які не втратили актуальності і через сто років після її смерті.

Просто нині йдеться вже не стільки про право жінок навчатися в університетах, скільки про право входити до наглядових рад великих корпорацій чи обиратися до Верховної і місцевих рад нарівні з чоловіками. Хтось скаже, що жіноче питання й досі не розв'язане остаточно. Можливо, й так. Але не забуваймо, що Н. Кобринська починала торувати цей шлях з офіційних петицій дозволити дівчатам відвідувати класичні гімназії і зі звернень до австрійського уряду організувати у селах дитячі садочки, які на ті часи були дивиною.

*

Марія Вілінська (Маркович, Лобач-Жученко) і Наталя Озаркевич (Кобринська) прожили різне, насичене, багате на події та враження життя. Кожна з них зрежисувала його для себе сама. І, можливо, жодна з них не була б у захваті, що через століття їхні твори, творчість і позиції будуть зіставляти й порівнювати. Але значне бачиться на відстані. Так само, як і той факт, що Марію Вілінську й Наталю Кобринську насправді робить такими схожими бажання не просто лишатися собою, але ще й належати самій собі.

Аліна Акуленко, філолог, кандидат наук.

«МОЯ ЗЕМЛЯ ДЛЯ МЕНЕ – РАЙ...»

До 100-літнього ювілею від дня народження Дмитра Білоуса

Короткі біографічні дані

Дмитро Григорович Білоус — сучасний український поет, перекладач з болгарської мови, літературний критик, громадський діяч. Народився 24-го квітня 1920-го р. у с. Курмани (нині Недригайлівського р-ну Сумської обл.) у селянській багатодітній сім'ї Ганни Давидівни та Григорія Миколайовича Білоусів; відійшов у вічність 13-го жовтня 2004-го р. у Києві. Д. Білоус — автор збірок гумору та сатири, книжок для дітей, статей, літературних розвідок про творчість українських письменників. Друкуватися почав з 1935-го р. У 1945-му р. закінчив філологічний факультет Київського державного університету, а у 1948-му р. — аспірантуру на кафедрі української літератури. З 1948-го р. — член Спілки письменників України; у 1947–1951-х рр. — заступник відповідального редактора журналу «Дніпро»; з березня 1994-го р. — член-кореспондент Академії педагогічних наук України; голова комісії художнього перекладу Спілки письменників України з 1976-го р.

Сторінками збірки поезій «Ромен хіба не родич Рима?»

У 1999-му р. побачила світ навдивовижу неповторна збірка поезій Д. Білоуса «Ромен хіба не родич Рима?». Ця збірка воістину таїть в собі глибини віків, мудрість народного генія. Майже кожен твір у ній майстер виспівав душею. Кожен вірш — щира, правдомовна пісня про Сумський край, народні перекази та легенди.

У першій з поезій «Біографічне» відразу відчувається елегантність стилю, прозорість слова-думки, де мова постає в новій обводі, в новому звучанні, у новому диханні. Слово поета — це слово проникливої любові, чесної та правдивої істинної думки. Наскрізним у збірці вимальовується образ рідного краю: багатолікого, різноманітного, цілісного. Кожна поезія є гімном рідній землі, Сулі та Ромну, величальною піснею Курманам, Недригайлову, Сумщині, Слобожанщині... І, звичайно, — Людині! Безмежний образ рідного краю для поета — це рідна земля, рідне село... У збірці письменник поєднує оповіді про назви міст і сіл Слобожанщини («Де взялося місто Суми?», «Чому Велика Писарівка?», «Звідки назва «Курмани?», «Ромен хіба не родич Рима?», «Чому місто зветься Шостка?», «Недригайлів»

та ін.) і розповіді про митців рідного краю — художників, музикантів (Бортнянського, Березовського), співаків (Мокренка, Гмирю), письменників (Багряного, Грабовського), учених, народних месників.

Вірші Дмитра Білоуса — хвалебні пісні мові, народів, родові, землякам

Привертає увагу незрівнянно-принадна географічна тематика у назвах творів Білоуса. Сумчанинам не можуть не запам'ятатися вірші з близькими, рідними та напрочуд знайомими назвами, як «Вільшана», «Томашівка», «Путивль», «Глухів», «Ракова Січ», «Хоружівка», «Про Ямпіль», «Конотоп», «Лебедин», «Тростянець», «Охтирка» та ін. Родинністю й теплою віє від рядків з рідними назвами:

*Красо моя ти, Сумщино, Сумщино,
куди не кинь — барвистих слів розмай:
Ромен, Боромля, Липова Долина,
Березів Яр, Лука, Зелений Гай...
Так зберігає мова калинова
на гронах дивних свіжості росу,
щоб у майбутнє музикою слова
нести душі народної красу.*

Митець з любов'ю та замилюванням розкодує, образно-дотепно витлумачує сутність найменувань. Назви в поетичній інтерпретації художника постають як знаки національної духовної культури, як пам'ятки народного духу й історичного минулого народу.

Художник-історик, художник-учений, художник-віршотворець, Д. Білоус філігранно поєднує народну та наукову етимологію (походження слів — ред.) Погляньте, як він розглядає географічну назву Ромен:

*А чи ти звернув увагу, мій допитливий
читачу,
що в літописі, в Шевченка — не Ромни,
а лиш Ромен,
як цвіток ромен, що нині на Сулі його
я бачу,
що люблю за скромну вдачу між жоржин
і вербен.*

В іншій поезії «Ромен хіба не родич Рима?» звучить інша думка:

*Що ж, сумнів теж не осорома,
та в праглибині зирни ген-ген —
о Рим, тахіта veget Roma,
хіба не родич твій Ромен?*

Не оминув митець і згадки про славнозвісні ярмарки в Ромні, опоетизовуючи споконвічний звичай їздити ярмаркувати до Ромна:

*І я згадав, як дядько Єлисей
наймав підпасичів гонить гусей:
ледь світ погнать і дотемна
за двадцять верст вернутися з Ромна.*

Захоплює також те, як автор вправно та цікаво пояснює походження назв, втілюючи це в поетичну форму:

*Збагнувши назви: Хотів, Літки,
сказав професору студент:
— Це зрозуміло. Але звідки
походить назва «Ходумент»?
Такий є хутір на Сумщині
десь біля їхнього села.
Тому й цікаво знать хлопчині,
від чого назва ця пішла.
Протер професор окуляри,
шукаючи еквівалент.
Перебира словесні пари:
і постамент, і позумент,
і рудимент, і монумент,
і перманент, і реманент...
Народ же звідки хоче візьме:
в історії якийсь момент
зійшлись грецизми й латинізми —
то, певно, звідси й Ходумент...
Ось експедицію послали
у мовну зону вздовж Сули.
Тож наші інтелектуали
і на Сумщину пробули.
На схилі при шкільнім подвір'ї
стоять професор і студент.
Через долину на узгір'ї
лежить і хутір Ходумент.
Вони й питаються у тітки,
що йде з сусіднього села,
про Ходумент: — Скажіть нам, звідки
цікава назва ця пішла?
Не вчилася латині зроду,
їх тітка та розбила щент:
— Та звідси ж мент єдиний ходу,
тому й зветься Ходумент!*

Віршові образки Д. Білоуса — то поетично оформлена в подіях і особистостях історія народу: історія роду (родів), рідного села, рідного краю. Вірші Білоуса, хоч і легкі у читанні та зрозумілі, проте дотепні та глибокодумні. Очевидно, що митець використовував історичні книги, літописи, хроніки. У кожному рядку відчутне пристрасне захоплення минулим і сучасним рідного краю, його людьми — великими, знаними та звичайними, простими. Воістину, рідний край святий для письменника:

*Моя земля для мене – рай;
я все, я все зроблю,
щоб полюбили ви мій край,
як я його люблю.*

Його слово ніжне, просте, сердечне, некрикливе, і, водночас, національно могутнє, палке, натхненне, сповнене безмежної синівської любові.

Д. Білоус показав світові велич Сумщини й Слобожанщини в іменах. З любов'ю та душевним піднесенням він увіковічив у своїх творах імена письменників І. Чумаченка, Л. Полтави, М. Лукаша, П. Куліша, О. Олеса, М. Хвильового, І. Багряного, П. Капельгородського... Як патріот, знавець культури рідного краю, він возвеличив кобзаря Є. Мовчана, співаків Б. Гмирю та А. Мокренка, художника І. Литовченка. Як історик, увіковічив імена гетьмана Петра Калнишевського, народного месника С. Гаркушу, ученого-мовознавця О. Потебню, філолога-словознавця П. Охріменка.

Мимоволі, ненав'язливо митець проводить думку, щоб людина повсякчас прагнула пізнати своє коріння, щоб пишалася своїм родоводом, щоб пам'ятала історію. До Д. Білоуса так про Сумський край і його людей ще ніхто не писав! Білоусове слово — цілюще. Мова — живодайна, пломінка, до болю рідна. Думка — жагуча, із закликом до мудрості й пізнання духовних скарбниць. Слово поета — проникливо-щире, відкрите, привітне. Твори Д. Білоуса — то прозора, чиста криниця слів і висловів, то сьйливий промінь народного, споконвічного, давнього слова-образу, народна скарбниця мудрості. Поетичні образи Білоуса — чисті, як весняне небо, щирі та людяні, як сам митець... Коли читаєш його твори, то наче справді розмовляєш з автором.

Зі спогадів про зустріч з поетом

Випало за честь спілкуватися з Дмитром Григоровичем. Знайомство відбулося у теплі вересневі дні в Ромні у 2002-му. Тоді роменці святкували 1110-літній ювілей рідного міста. З нагоди свята була організована наукова конференція та зустріч з письменниками. Запам'яталося, як вони виступали у Будинку культури, як їх зачудовано всі слухали та не хотіли відпускати... Ми були приголомшені вмінням виголошувати промову, що продемонстрував нам Д. Білоус на зустрічі у Роменському краєзнавчому музеї. Він запам'ятався як дуже сердечна та щира людина: охоче спілкувався, був відкритим, щирим і привітним. Усі, кому пощастило тоді бути в музеї, пам'ятають, як письменники читали свої поезії. Читав свої

вірші і Білоус. Та так чудово, що слухали його всі, затамувавши подих! Ми насолоджувалися і довершеним словом майстра, і блискучим його читанням.

Т. Беценко та Д. Білоус на науковій конференції у дні святкування 1100-літнього ювілею м. Ромни.

Виступав у ті дні Д. Білоус і біля пам'ятника Т. Шевченка. Пригадується, як тоді він сказав мені: «Я знаю, що у нас з Вами однакове зацікавлення. Вас, як і мене, приваблюють топоніми. Тільки Ви розглядаєте їх як учений-

лінгвіст, а я — як поет. Я підготував книжку на цю тему. Надішлю її Вам...». І слово своє дотримав. Надіслана поетична збірка відразу захопила мене. Кожного разу я знаходжу в ній щось нове та цікаве. Багато поетичних рядків з книжки використала як ілюстрації до наукових пояснень етимології найменувань Сумщини. Раджу прочитати збірку і вам — впевнена, що не пошкодуєте!

Дмитро Білоус з'єднав покоління, своєю творчою уявою проклав духовний місток між давнім-прадавнім минулим і сьогоденням, вплив у вінок слави свій рід. Він передав нам у спадок нехитрий і мудрий заповіт:

*Читай і думай, друже мій,
і не цурайся свого роду.
Земля – це книга, у якій –
історія твого народу.*

Цим самим залишив про себе світлу та вічну пам'ять на віки...

*Тетяна Беценко, доктор філологічних наук, професор,
Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка.*

Сувій полотна

Ірина Сенік

Розгортаю життя,
Як сувій полотна:
Ось мережка гріхів
І низинка падінь.
Верховинка жадань,
Яворівка притаєних прагнень.
Далі – хрестики чорні
Страждань і терпінь
Та червона стебнівка
Палкого кохання.
Ось гладинка жіночої ласки,
Перетиканка пестоців з ніжністю...
Ці нитки, ці голки,
Незаручені пальці в наперстках.
Все життя — у шитті
І шиття, як життя,
Мов сувій полотна.

Обкладинка книжки І. Сенік, виданої коштом Наталії Даниленко через З'єднаний Українсько-Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК).

Вона гідна нашої пам'яті

Марія Химинець
(Кедюлич).

Ці слова — про Марію Химинець, нашу славу союзянку, яка прожила мало не сторічне життя, що також є немалим щастям. Та й, як кажуть, вона не могла інакше — надто енергійною, відповідальною, вимогливою та витривалою була Марія Химинець (Кедюлич). Жила повнокровним життям, працювала на повну силу. Де б не була, всюди до всіх справ ставилася з любов'ю. Вона пройшла під час війни майже всю Європу — і все виконуючи якісь відповідальні доручення від організацій, у пошуках ув'язненого мужа, Юліяна Химинця, і наших полонених, допомагаючи, уже в Америці, у створенні нових організацій, як Відділи Союзу Українок, Карпатського Союзу, Кредитових кооператив, Шкіл Українознавства, відпочинкових осель і т. ін. У скарбничці її справ — багато-багато зробленого для української громади в Америці.

Коли читаєш її спогади «Відлуння буремних років» (видані в Україні у 2011-му р.), звертаєш увагу на працю в різних країнах, де вона побувала. «У Руських Керестурах діяв наш комітет, ми тут чекали рішення, яка країна нас прийме. Погодилася прийняти нас Німеччина і ми мали їхати просто до Відня... Згодом я, з допомогою наших студенток, як от Дарія Сидір та ін., зорганізувала жіночу секцію. Крім того, зорганізувала Школу Українознавства. Наші дівчата, які вчилися в університеті, студентки, допомагали мені в організації святкових імпрез... Ми продовжували почергово їздити на станцію зустрічати новоприбулих людей. Привозили їх у переселенчій табір на Шобертплиця... По довшому часі треба було старатися про тих людей, яких поарештували мадяри, у той час ми навіть не знали, скільки людей було в тюрмах, але в концентраційному таборі опинилися досить визначні наші люди... Як голову Закордонної Делегації Карпатської

України, мого чоловіка Провід ОУН вислав до Берліна і ми у 1940-му р. опинилися в Німеччині. Ми продовжували працювати в Допомоговому Комітеті... Саме тоді приїхав до Інсбруку український письменник Іван Багряний, за яким полювали енкаведисти. Його обрали головою Допомогового Комітету, а Юліяна — секретарем. Я ж увійшла до Управи і стала допомагати хворим жінкам і дітям... Там я зорганізувала кількох жінок, які відвідували хворих в шпиталях зі мною, допомагали мені в усіх справах... 18-го квітня 1948-го р. ми прибули до Америки».

А далі про суспільно - громадську працю найкраще засвідчать нагороди. Відомо, що просто так нагороди не роздають, навіть самі незначні. Назву тільки ті, якими Марія Химинець була нагороджена за працю в СУА:

Подяка «За жертвенну працю на пості Референта Суспільної Опіки Головної Управи СУА» (2-го червня 1971-го р.);

Почесна Грамота Фундації УВУ «За визначні заслуги та допомогу для української науки» (1-го березня 1984-го р.);

Грамота Союзу Українок Америки, Окружна Управа Нью Джерзі: «Марія Химинець одержує признание за працю на пості голови 70-го Відділу СУА» (9-го квітня 1978-го р.);

У 50-ліття СУА (1925 — 1975) «Відзначення для членки п. Марії Химинець за віддану працю» (листопад 1975-го р.);

З нагоди 80-ліття СУА «За 50-літню віддану працю, приналежність до Союзу Українок Америки» (28 — 30 травня 2005-го р.).

28-ма Конвенція СУА у 2008-му р. надала М. Химинець найвищу нагороду нашої організації — звання «Почесна членка СУА».

Не забувала Марія Химинець і про Україну. Разом з чоловіком зібрали гроші для спорудження греко-католицької церкви в Перечині, на Закарпатті, де вона народилася 1915-го р. Ця церква є її довічним пам'ятником.

А поза всякими справами Марія Химинець була простою, привітною, інтелігентною, завжди усміхненою жінкою, готовою допомогти. І чудовою матір'ю, і ніжною дружиною, і приятелькою та співбесідницею для багатьох.

Про неї згадується часто. Вона була ніби людиною, яка не старіє. Отакою є і пам'ять про неї.

Любов Дмитришин-Часто,
56-й Відділ СУА,
Норт Порт, Флорида.

Надя Шмігель (1932 — 2020)

Кожна смерть забирає з собою незаступний мікрокосм життєвого досвіду, але й залишає

чимало. Залишається нам все те, чого ми встигли навчитися одна від одної, те, що нас взаємно цікавило, турбувало, наприкінці міцно лучило і навіть підштовхувало до спільної дії. У цьому сенсі п. **Надя Шмігель**, яка відійшла у вічність у вечір 9-го квітня 2020-го р. у Нью-Йорку, залишила між нами дуже багато. Це важливо зрозуміти в цей час страшного коронавірусу, який забирає наш спокій і змінює поняття нормального. Здається, що всі, хто п. Надю знали й любили, будуть ще довго відчувати її присутність у тому, чим вона з нами поділилася за своє життя.

Надя Шмігель народилася 17-го квітня 1932-го р. у Тернополі. Навчалася в Америці та обрала покликання актуальної та потрібної у той час професії при міській суспільній опіці у Нью-Йорку. Була членкинею 83-го Відділу СУА у Нью-Йорку. Після 1997-го р., вже на емеритурі, п. Надя була референткою Суспільної Опіки СУА (1999 — 2002). У 1998-му р. вона долучилася до праці в неурядовій сфері в Організації Об'єднаних Націй. Упродовж 2002 — 2012-х рр. п. Надя очолювала НУО Репрезентацію Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) до ООН.

Світлої пам'яті Надія Шмігель була елегантна, інтелігентна жінка з тонким естетичним смаком, який проявлявся не тільки в її особистому стилі, але й у вишуканому облаштуванні свого дому, у любові до квітів, особливо до свого городу. Від своєї Мами п. Надя перебрала любов до української вишивки, і все вишивала щось. П. Надя була широко освічена, багато читала та глибоко думала, по-філософськи підходила до питань. Вона була засадничо ліберальних переконань, настільки ці ідеї виходили з принципу любові до ближнього. Вона

твердо обстоювала скривджених, жертвенно працювала, віддаючи своє життя помочі іншим. Більшість кар'єри присвятила міській агенції суспільної опіки та оборони дітей (Director of Prevention at Talbot Perkins Children's Services, 1974 — 1997). І ще більше п. Надя була переконаною феміністкою та приятелькою й учасницею українського жіночого руху за соціальну справедливість і права.

П. Надя народилася в надзвичайній сім'ї визначних добродіїв і громадських діячів. У подружжя Наталії та Олександра Гладішевських (1928) були дві доні: Оля (заміжня Савчук, 1929-го р. н.) і Надія (1932-го р. н.). П. Наталія (1902 — 1959) була зі священничого роду Кордубів з Поділля. Вона була добродійкою й організаторкою гуртків сільських жінок-вишивальниць, які виконували замовлення для кооперативи «Українське Народне Мистецтво» у Львові, а під час німецької окупації — для кооперативи «Гуцульське Мистецтво» у Кракові. Інженер Олександр Гладішевський (1888 — 1996) був членом уряду Української Народної Республіки (1918 — 1921); був назначений першим секретарем українського посольства у Швейцарії, а тоді у Копенгагені до 1921-го р. Шлюбна пара мешкала у с. Тисковій на Лемківщині. У роки скитання чоловік був головою українського табору ДП у Берхтесгаден, Баварія (1946 — 1949). У 1949-му р. родина Гладішевських переїхала до Америки, де проживали спочатку в Пенсильванії, а з 1953-го р. переїхали до Нью-Йорку, де інж. Гладішевський став засновником українського Товариства «Самопоміч». П. Надя вийшла заміж за Мирослава Шмігеля, що також був громадсько активною постаттю. Вони прожили у згоді та любові понад 50 років; він упокоївся 30-го грудня 2014-го р.

Надя Шмігель завершила студії у 1958-му р., отримавши звання магістра Суспільної Опіки (Masters of Social Work) при Hunter College, City University of New York, і вперше виступила з доповіддю про модерну суспільну опіку на другому Світовому Конгресі Українського Жіноцтва (2-й конгрес СФУЖО), що відбувся в Нью-Йорку 1959-го р. Панель організувала п. Олена Гординська, яка запросила молоду фахівницю до слова. П. Наталія Гладішевська також була активна у підготовці цього конгресу, після якого замолоду померла.

Як референтка Суспільної Опіки СУА (1999 — 2002), п. Надя стежила за різними гуманітарними напрямками СУА, але особливо за розвитком нового проєкту «Молоко і булочка», що забезпечував сніданок для

маленьких школярів. Почесна Голова СУА Ірина Куровицька (1999 — 2008) пам'ятає, що п. Надя підходила до роботи з великим серцем і співчуттям до тих, хто постраждав, але також з фаховою точністю у звітах про працю комітету Суспільної Опіки.

Надія Шмігель приєдналася до роботи в неурядовій сфері ООН у 1998-му р., коли її запросила до представництва від НУО Міжнародного Руху Матерів п. Еля Процюк. П. Надя також співпрацювала з Олею Ставничою, референткою Зовнішніх Зв'язків СФУЖО, і у вересні 1999-го р. долучилася до СФУЖО представництва в ООН, яке згодом очолила. Як Головна Представниця СФУЖО до ООН (2002 — 2012), п. Надя запросила до співпраці ряд молодих професійних жінок з різних українських жіночих організацій, які входили до СФУЖО. Крім СУА, це було Православне Сестринство в Америці та Жіноча Секція при ОЧСУ. П. Надя була активною членкинею низки неурядових комітетів ООН: NGO Committee on the Status of Women, NGO Committee on Sustainable Development, NGO Committee on Migration, NGO Committee on the Rights of the Child; co-chair of NGO Committee on the Family.

Під провідництвом п. Наді у 2002-му р. членкиня 64-го Відділу СУА Нью Йорку Марта Кебало увійшла до складу представництва СФУЖО в ООН, а від січня 2013-го р. очолила його та провадить до тепер роботу, співпрацюючи з головними представницями: д-м Олександрою Куновською Монду в ООН в Женеві та Іреною Яросевич у ООН ДПП в Нью Йорку, а також втішаючись підтримкою численних додаткових представниць СФУЖО до ООН (Face Book WFUWO at the UN).

2014-й р. У залі ООН РБ (зліва): Марта Степаняк Кокольська, Софійка Зелик, Ірина Куровицька, Наталка Соневицька, Дарія Дика, Надя Шмігель, Марта Кебало, Маріянна Заяць.

На конгресі у Києві у 2007-му р. була іменована Почесною Членкою СФУЖО та вдруге іменована почесною з нагоди 70-ліття СФУЖО у жовтні 2018-го р. у Філадельфії. За постійну підтримку України, за вірність справі відродження та розвиток демократії в незалежній Україні п. Надія Шмігель у Львові 2019-го р., на Першій Міжнародній Асамблеї «Українка у світі», отримала нагороду СФУЖО – Берегиня Українського Роду.

Ми п. Наді безмежно вдячні за її приклад і за любов.

Вічна їй пам'ять!

Марта Кічоровська Кебало,
Головна Представниця СФУЖО
до ООН Економічної та Соціальної Ради;
Світова Федерація Українських Жіночих
Організацій (СФУЖО).

Our Cover Artist

Motria Jackewych Holowinsky, currently of East Greenwich, Rhode Island, was born in 1938 in Radom, Poland, where her Ukrainian parents, initially from Lviv, resided at the time. The family immigrated to the U.S. in 1949. Holowinsky earned her BFA in Fashion Design from Moore College of Art, Philadelphia (1961) and her MAT in Painting from the Rhode Island School of Design, Providence (1974). She also studied Art History in the graduate school program at Brown University (1972–1973). For 28 years, she taught studio courses in painting, sculpture, fashion design, and art history at the Rocky Hill School, East Greenwich, Rhode Island, where she chaired the Fine Art Department for many years. She retired in 2002, having received the school's prestigious San Antonio Faculty Achievement Award for excellence in teaching. Her work has concentrated primarily on acrylic painting, mixed media, and sculptural jewelry. Her paintings and jewelry have been exhibited in various individual and group shows in New England, New York, and Pennsylvania, including at Brown University's Bell Gallery, Sarah Doyle Center, the Mystic Art Association, Conn. (of which she is an elected member), Falmouth Artists Guild in Massachusetts, the Ukrainian Educational and Cultural Center in Philadelphia, the Ukrainian Research Institute at Harvard University, and *Grazhda* in Hunter, N.Y. Several of her works have been awarded first and second prizes. Her artwork is also featured in several private and corporate collections.

Прощаємо на вічний спочинок...

Ірена Петрич

Блаженної пам'яті Ірена Петрич, членкиня 29-го Відділу СУА ім. 500 Героїнь Кінгіру, Чікаго, відійшла у вічність 16-го листопада 2019-го р. Народилася Ірена в учительській родині Йосифа та Марії Терлецьких у Польщі (у 1930-х рр. перевезли батьків з України). У Глівіцах Ірена закінчила університетські студії зі ступенем магістра за спеціальністю інженер-хімік.

У гурті української молоді Ірена зустріла свою подругу на все життя Дарію Пежанську Ярошевич, яка спровадила Ірену до Америки у 1972-му. Тут Ірена вийшла заміж за Володимира Петрича та переселилась до Белойту, Вісконсин, де народилася їхня доня Марта. У цьому місті не було можливості працювати, як хімік. Тому Ірена перевчилась на кресляра та працювала за цим фахом до пенсії.

Цікавилась музикою та співом, бо і сама мала гарний голос. Подобалось їй також подорожувати. До нашого відділу приїжджала, коли мала змогу (бо Белойт від Чікаго за 100 миль), а на останньому році життя недуга взагалі не дозволяла їй відвідувати засідання.

Прощаємо нашу членку на вічний спочинок. Вічна пам'ять!

Ірена Пискір - Біляк, пресова референтка.

Наша обкладинка

Мотря Яцкевич Головінська, Іст-Гринич (Род-Айленд). Народилася в Радомі (Польща) у 1938-му р., де на той час проживали її батьки, родом зі Львова. Імігрувала до США у 1949-му р. Отримала диплом бакалавра мистецтва зі спеціалізацією в дизайні одягу в Мистецькому коледжі Мур у Філадельфії (1961) та магістра мистецтв у викладанні живопису в Род-Айлендській школі дизайну в м. Провіденс (штат Род-Айленд; 1974). Протягом 1972 — 1973-х рр. вивчала історію мистецтва як аспірантка Університету Бравн. Упродовж 28 років Головінська викладала живопис, скульптуру, дизайн одягу та історію мистецтва у школі Рокі-Гілл в Іст-Гринич (Род-Айленд). Очолювала там факультет мистецтва до 2002-го р., аж коли вийшла на пенсію. Отримала престижну нагороду за майстерність викладання. У своїй роботі зосереджувалась на акриловому живописі, мішаній техніці та скульптурних ювелірних виробках. Її картини та ювелірні роботи виставлялись на різних персональних і групових виставках в Новій Англії, Нью Йорку та Пенсильванії, зокрема в галерії Белл Університету Бравн, у Центрі Сари Дойл, Асоціації містичного мистецтва в Коннектикут (до якої була обрана), у Мистецькій асоціації Фолмаут в Массачусетс, Українському культурному центрі у Філадельфії, Українському науковому інституті Гарвардського університету та в парафіяльній залі «Гражда» у Гантері (Н.Й.). Її роботи нагороджено першими та другими призами. Багато з них знаходяться у приватних і корпоративних колекціях.

До уваги авторів і дописувачів!

Просимо надсилати статті, питання та пропозиції українською або англійською мовою електронною поштою на адресу, яка надрукована на другій сторінці обкладинки журналу "Наше Життя": unwlaourlife@gmail.com

UNWLA Branch 30 Hosts Culinary Journey in Yonkers, N.Y.

by Dr. Arcadia Kocybala

On Sunday, March 1, 2020, Marianna Dushar delighted an audience assembled in the hall of St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic Church in Yonkers, with a historical Ukrainian culinary journey. The speaker was introduced by Dr. Vera Berezowsky, president of UNWLA Branch 30, which hosted the event. Ms. Dushar, currently a Fulbright scholar at Columbia University and the Lviv-based author of the popular 'Pani Stefa' blog (<https://panistefa.com/>), gave a very informative and entertaining presentation on the history of Ukrainian cuisine through a review of cookbooks, written mostly by women, dating back to the second half of the 19th century. She focused on the first general cookbook with recipes from all parts of Ukraine and entitled “1-sha Ukrains’ka Zahal’nopraktychna Kukhnia,” which was written by Olha Franko and published in 1929. This cookbook served as the springboard for a discussion not only about the life of Olha and her husband, Petro Franko (son of the famous Ukrainian poet and author Ivan Franko), but also of their mutual interest in the importance of nutrition. Through the presentation, the audience learned about the varieties of foods that were a part of the Ukrainian kitchen in different regions of the country as well as unique presentations of some of the more popular Ukrainian dishes. Ms. Dushar highlighted the influences that historical forces, neighboring countries, demographics and geopolitical ethnic groups had on Ukrainian gastronomy. The speaker also provided sound evidence that borsch indeed originated in Ukraine. Attendees were able to purchase and/or order copies of the 1929 cookbook, which has been newly reprinted with a foreword and numerous interesting commentaries by Ms. Dushar. Refreshments served prior to the presentation were prepared by St. Michael's Sisterhood.

*Nadia Liteplo, former president of Branch 30;
Very Rev. Archpriest Kiril Angelov,
pastor of St. Michael's Ukrainian Catholic Church;
Marianna Dushar, presenter, and
Vera Berezowsky, current president of Branch 30
in Yonkers, N.Y.*

*Vera Berezowsky thanking the presenter, Marianna
Dushar, on March 1 in Yonkers, N.Y.*

Гостя 29-го Відділу СУА ім. 500 Героїнь Кінгірі

П'ята зліва (сидить) — Маріанна Душар.

Ми все гостям раді! Цим разом приємно було вітати п. Маріанну Душар — стипендіантку ім. Фулбрайта, лекторку гастрономічної української ідентичності, дослідницю галицької кухні та авторку проєктів «Пані Стефа» та «Seeds and Roots». П. Душар є харчовим антропологом, що досліджує українські колишні та теперішні страви, зокрема те, яку роль харчування відіграє для суспільства та нації. Членкиня Ореста Фединяк запросила Маріанну на наші сходи після того, як поспілкувала її лекцію у Чикагському Національному Музеї.

П. Маріанна була рада зустрітись з нами — поділитися інформацією, яку вона має, та довідатися, як ми, емігранти, зберегли українські кулінарні традиції у таборах і тут, в діаспорі. Авторка теж підкреслила, що українські традиції ледь не втрапилися через советизацію. Російський режим хотів повністю замінити українську кухню советськими приписами та методами. Це не вдалося, але мало свої наслідки. Чимало було запитань і коментарів при каві, канапках і солодкому, що придбали наші членкині з господарської референтури: Олександра Савин, Марія Добрянська та Катерина Кулішицька.

Після зустрічі присутні зробили спільну світлинку. А зацікавлення розмовою було таким широким, що п. Маріанна погодилася зустрітись з нами ще раз іншого дня, а також взяти у декого з нас інтерв'ю.

На тій зустрічі кожна з нас (а було нас п'ятеро) відповідали на п. Маріанні запитання. Серед яких ім'я та прізвище, звідки походимо, як дісталися до Америки, коли і що

навчилися від своєї родини із куховарства, чи пам'ятаємо, які страви готувалися на свята і чи дотримуємося їх до нині. На останнє запитання всі відповіли, що так. А всю розмову записали на магнітофон.

«У таборі було скромно. І може часом щось бракувало, але наші мами старалися кулінарні традиції затримати, як лише було можливо. Пам'ятаю незабутий запах узвару. Я жила у великому українському таборі *Ляндек* (Австрія). Тут проводили кулінарні лекції, де різні господині обмінювалися переписами. Мали час, бо праці не було», — сказала Ірена Пискір-Біляк. Ляндечанка Гандзя Калимон Маршал з нею погодилася.

«У нас, у Польщі, було скрутно, бо не могли признаватися, що ми українці. Але ми гарно та приватно готували. Мама варила та пекла. Тут подаю деякі з маминих приписів», — розповіла Дарія Ярошевич. Оля Смишнюк додала:

Перший ряд (зліва): Маріанна Душар, Дарія Ярошевич; другий ряд: Гандзя Калимон Маршал, Оля Смишнюк, Катя Івасишин.

Відкриваємо нові імена:

ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ ПАРАСКИ ПЛИТКИ-ГОРИЦВІТ

Чи всі з вас, шановні читачі, знаєте, хто така Параска Плитка-Горицвіт? Якщо і не всі — не біда. Я теж не знала ще тиждень тому. А нині, після відвідин 1-го березня *Вечора*, організованого союзнянками Нью Йорку та присвяченого її життю й творчості, з величезною цікавістю перечитала, переслухала, передивилася багато інформаційних джерел про неї. І появилось бажання розповісти вам про знайомство з непересічною особистістю, яку прозвали «гуцульським Гомером». Унікальна та різнопланова творча спадщина цієї селянки з початковою освітою в галузі літератури, живопису, іконопису, художньої фотографії, філософії, етнографії. Таких людей називають самородками. А розповіли про неї креативні, талановиті, віддані справі просвітниці — членкині 125-го Відділу США в Нью Йорку (їхні лідери: голова відділу Майя Войнаровська, експолова — Марія Андрійович). Вони зуміли 1-го березня 2020-го р. відтворити в Народному домі Нью Йорку майже автентичний куточок Гуцульщини і в цих «натуральних» умовах РОЗКАЗАТИ, а головне — ПОКАЗАТИ нам багатогранність творчості простої селянки — гуцульської мисткині, письменниці, філософа. Чим збагатили духовно кожного з нас. А це майже півтори сотні запрошених гостей творчого вечора (або події, імпрези, виставки, концерту, зустрічі з цікавими людьми, обіду з гуцульським банушем — будь-який з цих форматів, а краще, всі разом, будуть правильною назвою).

До кінця минулого року про Параску Плитку (Горицвіт — її мистецьке псевдо) знали обмежене коло спеціалістів: студенти, педагоги, етнографи, краєзнавці і ті волонтери, хто став не так давно опікуватися її творчим спадком, назвавши невеличку сільську хату, де вона мешкала все життя та пішла у засвіти в с. Криворівня на Івано-Франківщині, «Музеєм Параски Плитки-Горицвіт». І ось у Києві, у виставковому Центрі «Мистецький Арсенал», у жовтні минулого року була вперше організована виставка «Параска. Подолання гравітації» (тривала 3 місяці) з 500 експонатів її різнопланового творчого доробку. Це живопис, ікони, фотографії, дві друковані книги з 46 рукотворних. Виключно своїми зусиллями союзнянки *Сто Двадцять П'ятого* зуміли на основі каталогів організувати свою виставку копій її творів. Це була складова частина *Програми*

про знамениту гуцулку Параску Плитку-Горицвіт. Адже її ім'я стало відоме столиці світу.

Мила наша Гуцульщина вкотре завітала в Нью Йорк

Звичайно, всі гості були заінтриговані попередньо, бо кілька місяців ходили чутки, що готують програму наші «дівчата», як щось незвичайне (ідея виникла десь наприкінці листопада), і що будуть сюрпризи. Автор сценарію — Майя Войнаровська. Репетиції проводилися по сучасному — через *конференц-кол*. Але мало хто знав, що це буде майже суцільний сюрприз. По-перше, як уже згадувалося, «гуцульське» оформлення сцени. Здається, ще не було такого вечора, де український одяг нашого жіноцтва так переважав: борщівська вишивка, кептарика, запаски, хустки, прикраси... Якщо не повністю гуцульський стиль, то дуже наближений до нього. Корінна гуцулка Марія Андрійович поділилася всіма своїми запасами строїв. І склалося враження, що ми на українському фестивалі! Сцена була унікальною та виглядала, як куточок гуцульської хати, де зібрані «з миру по нитці» лише автентичні речі: килими, вишивки, рушники, кераміка та навіть друкарська машинка початку ХХ ст. (Параска отримала таку в подарунок від студентів), олівці й фломастери, якими могла користуватися Параска, і навіть унікальна річ — пояс з дзвіночками, який одягали на голову худобі, щоб не загубилася.

Обідні столи у два ряди на 140 персон також були оформлені відповідно. На столах були зелені гілочки (що протягом двох останніх тижнів союзнянки виростили у воді), вложені у пляшки (гуцули використовували їх замість ваз). В організаторів *Програми* не було жодної деталі, яку б не врахували. Навіть не полінилися взяти в не дешевий рент прямокутні столи (бо круглі, що були в Українському Домі, гуцули не вживали). І приправа для обідніх страв була в керамічних горщиках: якщо не гуцульських, то українських — напевно. В обідньому меню, звичайно ж, був бануш — як страва-цариця справжніх гуцулів. Але при всій любові до гуцульської культури, організатори віддали данину й загальній естетиці. Так, виставка творів Параски Плитки на столах була оздоблена живими весняними квітами (тюльпани, нарциси та вирощені зелені гілочки). А скільки фантазії та зусиль коштувало членкині Ериці

Слуцькій, щоб сімейно виготовити копії фотографій авторства Параски та естетично прилаштувати стенди з ними на стінах залу!?

Були і сюрпризи. Поки збиралися гості, їх розважили приємним репертуаром юні скрипалі Матвійко та Дмитрик Тимчинюки, які були одягнуті у дивовижні костюми. А зустрічали гостей *Газда* та *Газдиня* в гуцульських костюмах (Олена та Мирослав Немелівські). І це лише ті деталі, що з першого погляду впали в очі, і з яких, як правильно вважають наші союзники, складається приємне загальне враження від цілого дійства.

В підзаголовку написала «Гуцульщина вкотре завітала в Нью Йорк» не дарма. І ось чому. Параска жила в Криворівні (Івано-Франківська обл.) Відома в наших громадах та Україні театральна діячка Вірляна Ткач — художній керівник театру «Мистецька Група Яра» — давно проклала шлях групі колядників з Криворівні до Нью Йорку, які приїздять до нас на Різдво колядувати. Через них союзниця Марія Андрійович познайомилася з Павлом Рибаруком — мешканцем Криворівні, а нині студентом американського коледжу (штат Теннессі). Він також взяв участь у Святі (бо грає на всіх гуцульських інструментах, співає коломийки, і не тільки) і став одним із центральних персонажів літературно-музичної програми. І також не випадково. Адже він — син о. Івана Рибарука, настоятеля церкви Різдва Пресвятої Богородиці Криворівні, який певною мірою опікується творчим доробком Параски Плитки. А мати Павла — О. Зеленчук-Рибарук — учениця Параски та берегиня її спадщини. Яке ж було здивування Павла, коли дізнався, що в Нью Йорку хочуть зробити *Вечір* їхній Парасці! Тому й прислужився ентузіасткам на славу.

Я також любувалася *Програмою вчора*, складеною грамотно, вичерпно (до неї помістили навіть біографію героїні), і в той самий час — з лаконічною назвою:

Параска Плитка-Горицвіт — неоцінений талант Гуцульщини

Саме про неї моя подальша інформація. Союзники 125-го Відділу одухотворено й творчо розказали нам про Параску Плитку-Горицвіт у насиченій літературно-музично-відео програмі. Сценарій авторства Майї Войнаровської — надзвичайно багатий, захопливий, з використанням, окрім літературного тексту, музики (трембіта, сопілка-дубельтівка, скрипка, бандура, дрімба, тиленка), пісень і коломийок Параски та інших авторів, уривків з документальних фільмів. А текст доносили до

слухачів свої ж акторки, названі в *Програмі* «ведучими»: Оксана Антонюк, Олена Немелівська, Ольга Федоришин, Уляна Вітковська, Богдана Жукотанська, Майя Войнаровська. За сценарієм, була роль і для маленької Парасочки, яку добре зіграла гуцульською говіркою 6-річна Вікторія Садова. Вона появилася на сцені разом зі своєю матір'ю (роль Марії Андрійович), наспівуючи: «*Ньї дьивиси, Іванчіку, Що я мацюпенька. Бери мене за жіночку! Буду ти вірненька*».

Різна за формою подачі інформація про Параску у виконанні чарівних у всіх аспектах музиканта й співака Павла Рибарука, власних акторок відділу, професійної скрипальки, гуцулки Наталки Угринюк та бандуристки з консерваторською музичною освітою Мар'яни Стецків сприймалася легко і захоплюю.

Параска — народна письменниця, поетеса, художниця, філософ, етнограф, фотограф — народилася 1-го березня 1927-го р. у сім'ї коваля Штефана Плитки (Косівський повіт). Скоро родина переїхала в с. Криворівня. Параска закінчила 4 класи початкової школи. У роки війни стала зв'язковою (псевдо «Ластівка») УПА. Не так довго послужила національно-визвольному руху, як отримала у свої 17 літ 10 років таборів: Урал, потім Казахстан. Ледь не втратила обидві ноги через обмороження. П'ять літ ходила на милицях. У 1954-му р. її звільнили. Про той час вона згадує: «*Ми просто не вірили, що нам ще волю хтось дав... Приїхав суд на саму святу неділю. Та ми там чуть не попадали на суді, не повірили... А вони читають: «Плитка Прасков'я Степановна...» Я не знала, чи стою, чи дубію...»*

Особисте життя, після повернення з таборів додому, не склалося (загубились зв'язки з грузинським художником, в якого була закохана). І залишилася Параска самотньою. Недовго працювала в лігоспі, взялася до громадської праці. І раптом все залишила, усамітнілась і віддалася лише творчості. Її кумирами та одnodумцями були Ганді й українські дисиденти. Дуже захоплювалася індійською тематикою, писала картини, є автором пригодницького роману про гуцулів в Індії. Зі спогадів (з документального фільму «Світ Параски Горицвіт»): «*Хто нас виведе на дорогу? Де наш Мойсей? Де наш Франко? Де наш Ганді? Пішечком ходив... З паличкою в Мадрас, ні — в Делі*»; «*...Я словничок гуцульський складаю. Хлопці приходять і питають, що те слово означає, що інше. Яка мова файна була гуцульська. Ця Гуцульщина... файна, самобутня*».

П. Плитка-Горицвіт.

*Союзьнки 125-20
Відділу. Зліва:
Б. Жукотанська,
О. Антонюк,
М. Андрійович,
Н. Ковалишин,
О. Новосад,
М. Войнаровська,
Б. Курчак,
М. Вітенко,
О. Немелівська,
О. Жукоф,
О. Федоришин,
Е. Слуцька,
У. Вітковська.
Спереду: П. Рибарук.*

*Сцена із
композиції:
Парасочка —
Вікторія
Садова, її
мати — Марія
Андрійович.*

*Виставка копій творів П. Плитки-Горицвіт:
фотографії, картини, ікони, книги.*

*Н. Уєринюк (скрипка) та М. Стецків (бандура) —
виконавиці творів М. Скорика, І. Миськіва, С. Орла
та ін.*

Жила Параска, як самітниця. Коли писала, малювала, то днями обходилася лише запашним чаєм з різнотрав'я та сухариками. Залишила у спадку письменницький дарунок рідному краю — 46 великих рукописних і друкованих на машинці книг по 500 сторінок кожна; 30 з них — на духовну тематику. А ще — десятки маленьких книжечок з власними ілюстраціями. Обкладинки книжок робила сама. Фарби для малювання — також сама. У неї не було понять «не можу», «не вмію», «не знаю»... Величезна, мабуть, ще не облікована повністю, кількість картин, зокрема особлива серія з життя гуцулів. Її живопис подібний до творів Катерини Білокур і Марії Примаченко.

Ukrainian National Women's League of America, Inc.
Стипендійна Акція Союзу Українок Америки

Dear sponsors, benefactors, donors, partners, students worldwide and readers of *Our Life*, Coronavirus has reached all corners of the world, including the United States of America and Ukraine. We extend to you our concern and prayers for your safety and well-being. Keep well and may God Bless you!

UNWLA Scholarship Standing Committee members: Anna Krawczuk, Luba Bilowchtchuk, Nadia Jaworiw, Daria Nowakiwska Lissy, PhD, Zoriana Haftkowych and Victoria Mischenko

ІЗ РІЗНИХ НАГОД

Сердечна подяка Христині Крижанівській за велику працю. Пересилаю 100 дол. на Стипендійну Акцію СУА.
Ліда Бойко, 56-й Відділ СУА.

ПОЖЕРТВИ ЗА БЕРЕЗЕНЬ 2020-го р./ DONATIONS FOR MARCH 2020

\$3,290	UNWLA Branch 107
\$880	UNWLA Branch 124
\$350	Lubomyra Lukomskyj
\$330	Oksana Saldyt (49), Dr. Orysia N. Tresznewsky (54), UNWLA Branch 3, UNWLA Branch 50
\$300	Stan and Halyna Jakubowycz (98)
\$250	Dr. Ulana Loza (49)
\$220	Dr. Areta Podhorodecki (83)
\$110	Irina Buczkowski (67), Oksana Posa (50), UNWLA Branch 83, UNWLA Branch 67
\$100	Lieda I. Boyko, Bohdanna Chudio (28), Maria Malaniak (49), Anastasia Marc (49),
\$ 50	Chrystyna Brown (49)

We thank you for your generosity! Щиро дякуємо за Вашу благодійність!

*М. Оряся Яцусь, скарбник Комісії стипендій СУА,
Люба Більовицук, член Комісії стипендій СУА.*

UNWLA, INC. Scholarship / Children-Student Sponsorship Program
P.O. Box 24, Matawan, New Jersey 07747-0024 • Phone: 732-441-9530 • Email: nazustrich@verizon.net

Закінчення зі стор. 31: ЖИТТЯ І ТВОРЧИСТЬ...

Вона писала ікони — і це ще одне з її обдарувань. Крім того, Параска грала на різних музичних інструментах, які виготовляла сама. Також сама навчилася мистецтва фотографування та залишила по собі 4 тис. світлин. І все це — Богом, природою даний дар, талант і здібності. Вона — народний самородок. Жінка, яка повторила шлях Сковороди, жила й творила на Славу Божу. Талановита і самотня.

Гуцулка Параска Плитка-Горицвіт гідна більшої слави не тільки в Україні, але й у світі.

Такі люди народжуються дуже зрідка. Вони виняткові. Тому низький уклін та подяка нашим союзнякам зі 125-го Відділу СУА та всім учасникам і помічникам, хто причетний до проведення такого цікавого та незабутнього Вечора. Не пригадую, коли щось подібне бачила саме тут, у закордонні. Бо захід проведено професійно, творчо, мудро, щедро, по-українськи! А ще — гідно імені героїні, Великої жінки Параски Горицвіт...

Лідія Корсун, журналіст, Нью Йорк.

THE PSYCHOLOGICAL EFFECTS OF COLOR

by Ihor Magun, MD, FACP

When experts try to understand the way the mind works, they frequently come to a conclusion that may seem surprising to most people. For one thing, we make many decisions without giving them much thought. The unconscious mind and environmental exposure both play a big role in this and influence those decisions whether we know it or not.

Scientifically speaking, the conscious mind encompasses all the thoughts, memories and feelings we are overtly aware of, whereas the unconscious delves deeper: into stored memoirs, dreams and even fantasies. All of these are embedded below the level of awareness but shape many of our behaviors. A host of actions and sensations trigger states that are metaphorically related to our past feelings. Many of these emotions are “stored” in the unconscious mind. Color is one of them.

Who among us does not recall a beautiful blue sky with green trees and perhaps a shimmering lake as part of this image? This “stored” memory is filled with brilliant colors and literally can never be erased from your memory. Take, for example, a situation or description of something that triggers an image of some “scene” you have seen. That scene may influence your mood as well as your thought process. In most cases, you may not even be aware of this process. That is your unconscious mind at work.

So why is color such a powerful force in our lives and what effects can it have on our lives? The basic answer is that color can and does generate emotion. The rainbow of colors is present everywhere—in our homes, our fashion industry, travel, hospitality and the food industry. Color, moreover, plays an important role in many aspects of our life. It creates moods, influences our shopping choices, and even the clothes we wear. Even the color(s) you choose for your walls at home can set or create a specific mood. Although individual perception of color is somewhat subjective, the colors themselves have a universal meaning:

Colors in the blue spectrum are “cool” colors and trigger calmness. This also applies to green.

Colors in the red spectrum (which includes yellow and orange) are “warm” colors and trigger feelings of warmth and comfort.

And this is nothing new in the grand scheme of things and the history of the world. The Egyptians and Chinese practiced chromotherapy (use of color to heal). Leonardo da Vinci stressed the importance of color way back in the 1400s, and artists throughout time have used color to evoke both emotion and create a lasting impression in our minds.

The bottom line is that color is (and always has been) a form of nonverbal communication. Moreover, each of us perceives color in a different way. How someone feels about a color or design is unique and individual and also changes with age and time. If we are able to use this knowledge to our advantage (e.g., change the color of a room to be more cheerful or calmer or wear that flashy red dress instead of the sedate beige one), we can enhance productivity and energy level and even make a statement about how we want other people to perceive us—so go for the color!

With color one obtains an energy that seems to stem from witchcraft. – Henri Matisse

The soul becomes dyed with the color of our thoughts. – Marcus Aurelius

«Діти – це наш дорогий скарб, це наша надія, це – Молода Україна»

Олена Пчілка

МАМА

Казка для дітей від Лесі Храпливої-Щур

- Лідусю, ти вже випила молочко? — питала мама.
— Ні!
— А чому?
— Бо ні!
— Лідусю, випий молочко, поки тепле!
— Не хочу!
— Лідусю, мама буде гніватися!
— То гнівайся!
— Ти нечемна, Лідусю! Я гніваюся на тебе!
— То я на тебе теж гніваюся! — Ліда віддула губки, встала з крісла і пішла геть.

Прийшла Лідуся до своєї кімнатки. Хотіла розказати ляльці, що гнівається на маму. Але тільки торкнулася вона червоної суконочки ляльки, як та запищала:

— Не руш мене! Мені твоя мама пошила таку гарну суконочку, а ти гніваєшся на маму!

Пішла Ліда до ведмедика. Але ведмедик забурмотів:

— Лиши мене! Твоя мама прилатала мені вухо, коли ти його обірвала, а ти гніваєшся на маму!

Пішла Ліда до м'ячика, зеленого у квіточки. А той і собі:

— Лиши мене! Твоя мама купила мене тобі на уродини. Я коштував дорого, і твоя мама мусіла добре працюватися, щоб мене купити! А ти гніваєшся на маму! — і покотився геть під ліжко.

На вікні стояла в вазоні рожева квітка. Пішла Лідуся до неї, щоб розказати, як гнівається на маму. Але квітка обурено затріпотіла пелюстками:

— Мене твоя мама посадила у вазон і підливає щоднини, а ти гніваєшся на маму! Іди собі геть; я не хочу говорити з тобою!

Аж тут озвався і тканий килимок під ногами:

— Мене твоя мама привезла з дому аж через море! І тріпає та чистить мене кожної суботи, а ти гніваєшся на маму! Забирайся і не смій мене топтати! — і почав килимок морщитися та соватися по долівці, так що Ліда трохи не перевернулась.

А тут ще й суконочка почала доповідати:

— Мене твоя мама сама вишивала цілими ночами, сама мене пере та прасує, коли ти мене посмаруєш, а ти гніваєшся на маму!

Цього було вже Лідусі забагато! Вона розплакалась і мерщій побігла в їдальню... перепросити маму і чемно випити молочко.

(За матеріалами: Леся Храплива. «Вітер з України». Оповідання та казки для дітей. Мюнхен: Українське видавництво, 1958.)

УКРАЇНСЬКІ ВИШИВАНКИ

Наталія Демиденко, с. Підлуби.

Українські вишиванки — червоні і сині,
Символ мужності, добра, чести
України.

Вони у нас найгарніші у цілому світі.
Про історію їх знають і дорослі й діти.

Їх бабусі наші древні колись вишивали,
Вишиванками тоді оселі вкрашали.
На іконах і портретах рушники у хаті,
Сорочки і спідниці в бідних і багатих.

Вишивали і співали. Збирались
в світлицях —
Чутно було аж до ранку їхні вечорниці.
В вишиванках козаки в походи ходили,
Рідну землю українську нашу
боронили.

Малюнок Галини Тульчевської

Українська вишиванка, як пісня весела,
Її люблять у містах і маленьких селах.
Поспішають дітлахи — в школі у них свято,
Всі вони у вишиванках, їх в цей день багато.

Шиті хрестиком і гладдю сорочки
й спіднички,

Квіти в косах у дівчат вплетені в косички.
Розцвіли на грудях маки, ніжні та яскраві.
Слава нашій Україні і Героям слава.

Шие мати вишиває сорочку для сина,
Він сьогодні на війні, він за Україну.
У роботу цю складну всю душу вкладає.
Ця сорочка — оберіг, серцем відчуває.

Падає гірка сльоза, думка за горами.
І лягають ниточки рівними рядами...
Вона вірить, вона знає, що поверне сина,
Вишиванка захистить його й Україну.

Розмалуй вишиванку для солдата

САЛАТ З БАКЛАЖАНІВ В ОЦТІ

або

Insalata di melanzane alla calabrese

Маріанни Душар, авторки кулінарного дослідницького проекту **пані Стефа** (panistefa.com).

Цей салат з баклажанів в оцті – ще один мій італійський трофей. Дуже смакує мені і всім, кого я вже встигла ним ошасливити.

Потрібно взяти:

довгі молоді баклажани – такі, щоб кісточок майже не було;
зеленина – кріп, петрушка, орегано, можна також взяти трохи волоських горіхів;
часник;
сіль, цукор, перець;
виноградний оцет – білий або червоний;
перець горошком – чорний і пахучий;
лавровий листок;
вода;
олія extra vergine.

Приготування

Баклажани почистити від шкірки й порізати* соломкою розміром з пів пальця. Посолити й дати постояти 10 – 15 хв (якщо немає часу, то не солити).

Тим часом зварити маринад** з води, оцту, солі, цукру, перцю горошком і лаврового листка. Маринад має бути смачним – пробуйте на свій смак, щоб не був занадто квасним або прісним.

Баклажани помити від солі, кинути в киплячий маринад*** і на невеличкому вогні варити 5 – 7 хв (мають залишатися al dente).

Поки варяться баклажани, посікти зелень з часником (я люблю, щоб зеленини було багато). Часник і орегано давайте обов'язково – без них зовсім не той смак. Можна додати горіхів.

Баклажани зцідити на друшляк і дати добре стекти воді****.

У мисці змішати баклажани з зелениною, додати олії та врегулювати сіль \ перець \ оцет. Скласти в сальтерку чи в слоїк і поставити в холодильник – має настоятися в прохолодному місці.

Салат з баклажанів в оцті має добре вистигнути та насичитися смаками й ароматами приправок. Смакує як просто салат до вареної барабольки з брускетою.

* Нарізають баклажани для цієї салатки по різному. Наприклад, можна їх почистити від шкірки та зварити цілими; потім відтиснути воду і аж потім різати.

** Кількість маринаду залежить від кількості баклажанів.

*** Баклажани спливають на поверхню, тому треба їх чимось зверху притиснути, наприклад кришкою меншого розміру або тарілкою, щоб всі були покриті водою.

**** Треба дати добре стекти маринадові, трошки струшуючи їх у друшляку.

Тепер пропоную бонусну інформацію.

Бонус 1. Сицилійський варіант цього салату. Усе так само, але з зеленини додається стебло селери, м'ята, орегано й трошки свіжого гострого перцю, порізано «перами».

Бонус 2. За таким самим принципом можна зробити салат з кабачків (цукіні).

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ СУА

Анна Кравчук, Ірина Куровицька

Маріянна Заяць – голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Ліда Яхницька – 1-ша заступниця голови
Христина Бойко – 2-га заступниця голови для справ організаційних
Надя Нинка – 3-тя заступниця голови для справ зв'язків
Ірина Бучковська – секретарка
– скарбник
Віра Кушнір – фінансова секретарка
Валентина Табака – вільна членкиня
Наталія Павленко – вільна членкиня

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ярослава Глінська – Дітройт
Лариса Заїка – Філадельфія
Лідія Слиж – Нью Йорк
Оксана Лодзюк Кривулич – Нью Джерзі
Оксана Шевчук – Огайо
Катерина Івасишин – Чікаго
Катерина Таньчин – Нова Англія
Аліса Сердюк – Центральний Нью Йорк
Оля Черкас – зв'язкова віддалених
Відділів
Іванка Олесницька – зв'язкова вільних
членкинь

РЕФЕРЕНТУРИ

Ока Грицак – суспільної опіки
Анна Кравчук – стипендій
Софія Геврик – у справах культури
Оксана Лодзюк Кривулич – соціальних засобів
комунікації
Наталія Павленко – мистецтва і музею
Ольга Дроздович – архівар

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Рома Шуган – голова
Рената Заяць – членкиня
Ірина Легун – членктя
Ірена Рішко – заступниця членкині
Орися Зінич – заступниця членкині
Оксана Скипакевич Ксенос – парламентарист
Лариса Тополя – україномовний редактор журналу “Наше Життя”
Тамара Стадниченко – англomовний редактор

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENTS

Anna Krawczuk, Iryna Kurowyckyj

Marianna Zajac – President

EXECUTIVE COMMITTEE

Lydia Jachnysky – 1st Vice President
Christine Boyko – 2nd VP – Membership
Nadia Nynka – 3rd VP – Public Relations
Iryna Buczkowski – Secretary
Vera N. Kushnir – Financial Secretary
Valentyna Tabaka – Officer at Large
Natalia Pawlenko – Officer at Large
Oksana Skypakewych Xenos – Parliamentarian

REGIONAL COUNCIL PRESIDENTS

Yaroslava Glinska – Detroit
Larysa Zaika – Philadelphia
Lidia Slysh – New York City
Oksana Lodziuk Krywulych – New Jersey
Oksana Shevchuk – Ohio
Katherine Iwasyszyn – Chicago
Kateryna Tanchyn – New England
Alisa Serdyuk – Central New York
Olya Czerkas – Liaison for Branches-at-Large
Ivanka Olesnycky – Liaison for Members-at-Large

STANDING COMMITTEES

Oka Hrycak – Social Welfare Chair
Anna Krawczuk – Scholarship Chair
Sophia Hewryk – Cultural Affairs Chair
Oksana Lodziuk Krywulych – Social Media Chair
Natalie Pawlenko – Arts and Museum Chair
Olya Drozdowycz – Archives Chair

AUDITING COMMITTEE

Roma Shuhan – Chair
Renata Zajac – Member
Iryna Legoun – Member
Irene (Tetiana) Rishko – Alternate Member
Irena (Orysia) Zynycz – Alternate Member
Larysa Topolya – Ukrainian-language editor of *Our Life*
Tamara S. Cornelison – English-language editor

**СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА
UNWLA, INC. SCHOLARSHIP /
CHILDREN-STUDENT SPONSORSHIP PROGRAM**
171 Main St., P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024
Phone / Fax: 732-441-9530
E-mail: nazustrich@verizon.net

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM

222 East 6th Street, New York, NY 10003
(212) 228-0110 • Fax (212) 228-1947
E-mail: info@ukrainianmuseum.org
Website: www.ukrainianmuseum.org

Ukrainian American Veterans National Monument

Remember and Honor

Memorial Day is a federal holiday that falls each year on the last Monday in May. As we commemorate all of those who died in the military service for America, we must remember that thousands of Ukrainian American men and women served in all the wars and conflicts of the last two centuries, especially during World War II. The commemorations and observances are held at military cemeteries, graveyards and memorials not only in the United States but also at US Military cemeteries worldwide. On October 3, 2015, the UAV National Monument honoring men and women of Ukrainian ancestry who served in the US Armed Forces was dedicated at St. Andrew Cemetery in South Bound Brook, N.J. This year, Memorial Day falls on May 25. Special services usually start at 11 a.m.

- Anna Krawczuk, UAV Past National Commander